

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

W

PSYCHOLOGII KLINICZNEJ

Program podstawowy dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia

Warszawa 2009

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

A) Cele kształcenia i uzyskane kompetencje zawodowe

1. Rozwój wiedzy z zakresu psychologii klinicznej, nauk medycznych i humanistyczno-społecznych umożliwiającej rozumienie i rozwiązywanie problemów psychologicznych osób chorych.
2. Nabywanie i doskonalenie umiejętności wykorzystywania wiedzy w działalności diagnostycznej, terapeutyczno-rehabilitacyjnej, eksperckiej, orzeczniczej.
3. Nabywanie i doskonalenie wiedzy i umiejętności potrzebnych do stosowania psychologicznych metod terapii.
4. Rozwój świadomości metodologicznej.
5. Rozwijanie wysokich standardów funkcjonowania zawodowego (etyka zawodowa) w kontakcie z pacjentem i jego rodziną oraz we współpracy z pracownikami służby zdrowia.

Uzyskane kompetencje zawodowe.

Absolwent studiów specjalizacyjnych w dziedzinie psychologii klinicznej uzyska szczególne kwalifikacje umożliwiające:

1. samodzielne definiowanie, stawianie klinicznej diagnozy psychologicznej
2. wskazywanie i planowanie postępowania terapeutycznego i/ lub rehabilitacyjnego w zakresie wyznaczonym psychologiczną diagnozą pacjenta
3. stosowanie psychologicznych metod leczenia
4. stosowanie psychologicznych metod rehabilitacji
5. wydawanie opinii psychologicznych w sprawach cywilnych, karnych
6. opracowanie programów profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego

Ponadto psycholog kliniczny będzie uprawniony do:

- udzielania konsultacji
- wystawiania specjalistycznych opinii i zaświadczeń
- konsultacji w kwestiach zdrowia publicznego i polityki społecznej
- edukacji personelu medycznego

W zależności od wybranej ścieżki kształcenia specjalizacyjnego szczegółowego absolwent studiów specjalizacyjnych w psychologii klinicznej uzyska także dodatkowe kompetencje szczegółowe:

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu specjalizacji w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH:

- samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami leczonymi z powodu zaburzeń psychicznych i uzależnień
- prowadzenie badań
- wydawanie opinii potrzebnych dla celów orzecznictwa sądowego i dla innych celów
prowadzenie programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych i uzależnień

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu specjalizacji w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORÓB SOMATYCZNYCH:

- Samodzielne diagnozowanie w oparciu o standardowe metody psychologiczne udziału czynników psychologicznych w etiologii choroby somatycznej. Ocena zależności pomiędzy specyficznymi zespołami cech i wzorami zachowań a stanem somatycznym organizmu (zaburzeniami czynności i chorobą organiczną).
- samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna w zakresie chorób somatycznych
- Samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka choroby somatycznej.
- Samodzielne planowanie i prowadzenie postępowania psychologicznego mającego na celu regulację procesów neurowegetatywnych (formy treningów psychologicznych).
- Konstruowanie programów ukierunkowanych na modyfikację zachowań szkodzących zdrowiu. Praca w ramach prewencji wtórnej i rehabilitacji.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu specjalizacji w zakresie NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA:

- samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna w zakresie neuropsychologii
- prowadzenie badań teoretycznych w dziedzinie neuropsychologii, współpraca w interdyscyplinarnych zespołach klinicznych
- wydawanie opinii potrzebnych dla celów orzecznictwa sądowego i dla innych celów

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu specjalizacji w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY:

- Samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z dziećmi i młodzieżą
- Praca badawcza w dziedzinie psychologii dzieci i młodzieży
- Wydawanie opinii i orzeczeń potrzebnych dla celów orzecznictwa sądowego i dla innych celów
- Prowadzenie programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń wieku rozwojowego

B) Czas trwania specjalizacji

W trakcie specjalizacji kandydat powinien odbyć staż podstawowy w wysokości 1100 godzin wykonywania czynności zawodowych zgodnych z programem specjalizacji.

W programie podstawowym

Specjalizacja dla osób posiadających tytuł zawodowy magistra psychologii trwa 4 lata, 2 lata kształcenia specjalizacyjnego podstawowego i 2 lata kształcenia specjalizacyjnego szczegółowego w jednym (wybranym) z czterech bloków szczegółowych.

C) Sposób organizacji specjalizacji

Kształcenie specjalizacyjne prowadzone jest zgodnie z programem specjalizacji i kończy się egzaminem. Kierownik specjalizacji na podstawie programu przygotowuje indywidualny plan specjalizacji określający warunki i przebieg specjalizacji zapewniający opanowanie wiadomości i nabycie umiejętności praktycznych określonych w programie specjalizacji. Kształcenie specjalizacyjne odbywa się poprzez uczestniczenie w kursach, udział w stażach w wytypowanych instytucjach, samokształcenie drogą studiowania piśmiennictwa oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych.

Specjalizacja składa się z dwóch części:

- specjalistycznego bloku podstawowego,
- specjalistycznego bloku szczegółowego.

W bloku podstawowym specjalizujący się zdobywa podstawową wiedzę i umiejętności dotyczące zastosowania psychologii klinicznej w czterech działach medycyny:

- psychiatrii,
- pediatrii,
- neurologii,
- chorób somatycznych.

W bloku szczegółowym specjalizujący się wybiera jedną z wyżej wymienionych ścieżek specjalistycznych i pogłębia swoją wiedzę i umiejętności szczegółowe, właściwe dla zaburzeń i chorób danego działu medycyny.

Po zakończeniu kształcenia specjalizacyjnego w bloku szczegółowym osoba specjalizująca się przedstawia kierownikowi specjalizacji opracowaną pracę pogładową lub oryginalną.

D) Postępowanie kwalifikacyjne

Do specjalizacji w psychologii klinicznej może przystąpić osoba spełniająca wymogi rozporządzenia co do posiadanych kwalifikacji i wykonywania czynności zawodowych zbieżnych z programem specjalizacji.

W informacji o prowadzonej rekrutacji uprawniona jednostka szkoląca podaje do publicznej wiadomości zakres specjalności szczegółowych, w których będzie możliwa specjalizacja po ukończeniu specjalistycznego bloku podstawowego.

Postępowanie kwalifikacyjne do specjalizacji odbywa się na podstawie formalnej oceny wniosku kandydata. O zakwalifikowaniu kandydata do specjalizacji w psychologii klinicznej decyduje komisja kwalifikacyjna powołana przez kierownika jednostki kształcącej.

W przypadku, gdy liczba kandydatów przekroczy liczbę wolnych miejsc dodatkowo przeprowadzona będzie z kandydatami rozmowa kwalifikacyjna.

Celem rozmowy kwalifikacyjnej jest określenie przydatności kandydata do rozpoczęcia specjalizacji w psychologii klinicznej oraz wyłonienie kandydatów rokujących pomyślne ukończenie specjalizacji.

Rozmowa powinna przede wszystkim dotyczyć motywacji kandydata do podjęcia specjalizacji, ale także treści merytorycznych związanych z zastosowaniem psychologii w medycynie.

Zakres rozmowy kwalifikacyjnej powinien obejmować następujące elementy:

- a) motywacja kandydata,
- b) dotychczasowe doświadczenie zawodowe kandydata (osiągnięcia, staż pracy, dorobek naukowy),
- c) dotychczas ukończone kształcenie podyplomowe (kursy, staże, inne szkolenia) w szczególności tematycznie związane z przedmiotem specjalizacji,
- d) znajomość języków obcych.

Każdy z elementów rozmowy kwalifikacyjnej powinien być oceniany odrębnie i niezależnie przez każdego z członków komisji, według wybranej skali punktowej, a sumaryczna ocena punktowa stanowi ostateczny wynik rozmowy kwalifikacyjnej. Na podstawie ostatecznego wyniku punktowego ustalana jest lista rankingowa kandydatów. W przypadku identycznej punktacji osób ubiegających się o jedno miejsce głos rozstrzygający ma przewodniczący komisji kwalifikacyjnej.

BLOK PODSTAWOWY

I. Założenia organizacyjno-programowe

A) Zakres wiedzy teoretycznej

1. Znajomość podstawowych zagadnień psychologii

- psychologiczne koncepcje człowieka,
- biologiczne mechanizmy zachowania,
- teorie osobowości oraz teorie rozwoju psychicznego,
- psychologia procesów poznawczych,
- psychologia emocji, stresu i konfliktu,
- psychopatologia: zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania,
- wybrane zagadnienia z psychologii klinicznej dziecka,
- wybrane zagadnienia z neurologii klinicznej,
- podstawowe zagadnienia psychologii zdrowia, psychosomatyki, medycyny behawioralnej,
- miejsce i rola psychologa w zespole terapeutycznym,
- aspekty etyczne zawodu psychologa.

2. Znajomość zasad i metod diagnozy psychologicznej

- wykorzystywanie wiedzy psychologicznej dla formułowania hipotez diagnostycznych
- znajomość metod diagnozy psychologicznej
- znajomość zasad doboru metod diagnostycznych dostosowanych do problemów klinicznych
- znajomość zasad interpretacji wyników uzyskanych w procesie diagnozy psychologicznej.

3. Znajomość psychologicznych metod terapii oraz sposobów pomocy psychologicznej.

B) Wykaz umiejętności będących przedmiotem specjalizacji

- umiejętność samodzielnego konstruowania i sprawdzania hipotez diagnostycznych,
- umiejętność doboru metod, sposobów ich stosowania oraz interpretacji uzyskanych informacji a także ich scalania,
- umiejętność odniesienia wyników badań diagnostycznych do celów i postawionych wcześniej hipotez,
- umiejętność przekazu wyników diagnozy członkom zespołu terapeutycznego a także zainteresowanym członkom rodziny,
- umiejętność wyboru adekwatnych do problemów wskazanych w diagnozie metod psychologicznego postępowania terapeutycznego (rehabilitacyjnego) z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb chorego.

II. Plan nauczania

L.p.	Moduł (realizowany w ramach kursu teoretycznego o tym samym tytule)	Teoria Liczba godzin	Staż kierunkowy odpowiadający danemu modułowi	
			Placówka	Czas trwania
I	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	25	Oddział psychiatryczny	1 miesiąc
II	Kliniczna diagnoza psychologiczna	25	Oddział psychiatryczny	1 miesiąc
III	<p>Teorie psychologiczne</p> <p>1. Teorie psychologiczne wyjaśniające relacje: psychika - zdrowie, choroba.</p> <p>2. Główne postulaty psychologii zdrowia, psychologii medycznej, medycyny behawioralnej</p> <p>3. Psychosomatyczne podejście w wyjaśnianiu etiologii, przebiegu i rehabilitacji choroby somatycznej</p> <p>4. Psychologiczne i społeczne konsekwencje choroby somatycznej. Problemy funkcjonowania społeczno-zawodowego po chorobie</p>	<p>30 w tym:</p> <p>(6)</p> <p>(6)</p> <p>(6)</p> <p>(12)</p>	-----	-----
IV	<p>Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych – rola psychologa</p> <p>1. Specyfika diagnostyki psychologicznej w chorobach somatycznych.</p> <p>2. Model psychologicznej terapii i rehabilitacji chorych somatycznie</p> <p>3. Miejsce i rola psychologa w zespole terapeutycznym</p>	<p>30 w tym:</p> <p>(10)</p> <p>(12)</p> <p>(8)</p>	Oddział kardiologiczny, onkologiczny lub inny oddział chorób somatycznych zatrudniający specjalistę psychologa klinicznego	2 miesiące
V	Podstawowe problemy diagnostyczne i terapeutyczne w populacji chorych uszkodzeniem mózgu o różnej etiologii – w ujęciu neuropsychologii klinicznej	25	Oddział neurologiczny	1 miesiąc.

Program podstawowy specjalizacji w psychologii klinicznej

VI	Ogniskowe zespoły zaburzeń behawioralnych (poznawczych, wykonawczych, emocjonalnych)	25	Oddział neurochirurgii	1 miesiąc
VII	Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania	20	-----	-----
VIII	Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania	45	-----	-----
IX	Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju	30	W poradni lub oddziale psychiatrii dziecięcej W oddziale pediatrycznym, zatrudniającym specjalistę psychologa klinicznego	1 miesiąc 1 miesiąc
X	Etyka zawodowa psychologa klinicznego	15	-----	-----

III. Program nauczania poszczególnych modułów bloku podstawowego.

Moduł I: Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale psychiatrycznym.

A. Kurs: „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania”

Treści nauczania

- Pojęcie normy i patologii psychicznej.
- Charakterystyka zaburzeń nerwicowych (objawy i zespoły).
- Charakterystyka zaburzeń osobowości i zachowania (objawy i zespoły).
- Charakterystyka zaburzeń afektywnych (objawy i zespoły).
- Charakterystyka zaburzeń schizofrenicznych (objawy i zespoły).
- Charakterystyka zaburzeń psychicznych i zachowania spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych (objawy i zespoły).
- Charakterystyka innych zaburzeń: organicznych i zespołów behawioralnych związanych z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (objawy i zespoły).
- Cechy i stopnie zaburzeń rozwoju psychicznego.
- Charakterystyka zaburzeń zachowania i emocji rozpoczynających się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- definiowania i rozpoznawania objawów zaburzeń nerwicowych, zaburzeń osobowości i zachowania, afektywnych, schizofrenicznych i związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
- samodzielnego różnicowania zaburzeń nerwicowych z zaburzeniami osobowości i afektywnymi,
- wykorzystywania wiedzy o stanie psychicznym i funkcjonowaniu pacjenta we wcześniejszych okresach rozwojowych, ważnych dla aktualnej diagnozy.
- samodzielnego przeprowadzenia badania psychologicznego diagnostycznego

B. Staż w oddziale psychiatrycznym

Nazwa stażu: Pacjent psychiatryczny: specyfika zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania; rola psychologa w zespole diagnostycznym oddziału psychiatrycznego. Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice psychiatrycznej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę dotyczącą zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania oraz nabywa umiejętności praktyczne w przeprowadzaniu oceny klinicznej tych zaburzeń. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- definiowania i rozpoznawania objawów zaburzeń nerwicowych, zaburzeń osobowości i zachowania, afektywnych, schizofrenicznych i związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
- samodzielnego różnicowania zaburzeń nerwicowych z zaburzeniami osobowości i afektywnymi,
- wykorzystywania wiedzy o stanie psychicznym i funkcjonowaniu pacjenta we wcześniejszych okresach rozwojowych, ważnych dla aktualnej diagnozy.
- samodzielnego przeprowadzenia badania psychologicznego diagnostycznego.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 25 godzin zajęć teoretycznych (4 dni) , 1 miesiąc stażu(4 tygodnie)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania”, staż. Staż „Pacjent psychiatryczny: specyfika zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania; rola psychologa w zespole diagnostycznym oddziału psychiatrycznego” odbywany jest w klinice lub oddziale uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki, rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł II. Kliniczna diagnoza psychologiczna

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale psychiatrycznym

A. Kurs: „Kliniczna diagnoza psychologiczna”

Treści nauczania

- Cele diagnozy psychologicznej.
- Formułowanie hipotez diagnostycznych, dobór metod i technik diagnostycznych do celu badania.
- Metody i techniki stosowane w klinicznej diagnozie psychologicznej: obserwacja, wywiad i rozmowa psychologiczna, eksperyment kliniczny, testy, metody projekcyjne.
- Kliniczna wartość wyników i wnioskowania.
- Przekazywanie wyników diagnozy psychologicznej różnym odbiorcom (np. pacjent, rodzina pacjenta, lekarz, instytucja opiekuńcza).
- Diagnoza psychologiczna jako źródło programu terapeutycznego.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego i praktycznego (staż) psycholog nabeędzie umiejętność:

- samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych,
- samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej oraz ich interpretacji i integracji,
- przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom (np. pacjent, rodzina pacjenta, inne osoby),
- wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego i/lub rehabilitacyjnego.

B. Staż:

Nazwa stażu: Pacjent psychiatryczny: kliniczna diagnoza psychologiczna.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice psychiatrycznej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące klinicznej diagnozy psychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego i praktycznego (staż) psycholog nabeędzie umiejętność:

- samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych,
- samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej oraz ich interpretacji i integracji,
- przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom (np. pacjent, rodzina pacjenta, inne osoby),

- wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego i/lub rehabilitacyjnego.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 25 godzin zajęć teoretycznych (4 dni), 1 miesiąc stażu (4 tygodnie)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Kliniczna diagnoza psychologiczna”, staż. Staż „Pacjent psychiatryczny: kliniczna diagnoza psychologiczna” odbywany jest w klinice lub oddziale uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki, rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł III: Teorie psychologiczne wyjaśniające relacje: psychika, zdrowie, choroba

1. Teorie psychologiczne wyjaśniające relacje: psychika- zdrowie- choroba
2. Główne postulaty psychologii zdrowia, psychologii medycznej, medycyny behawioralnej
3. Psychosomatyczne podejście w wyjaśnianiu etiologii, przebiegu i rehabilitacji choroby somatycznej
4. Psychologiczne i społeczne konsekwencje choroby somatycznej. Problemy funkcjonowania społeczno- zawodowego po chorobie

A. Kurs: „Teorie psychologiczne wyjaśniające relacje: psychika, zdrowie, choroba”

Treści nauczania

- Teorie stresu i przystosowania. Teoria salutogenezy Antonovskiego
- Główne podejścia do psychologii zdrowia. Związki psychologii zdrowia z medycyną. Psychologia zdrowia w promocji i profilaktyce chorób.
- Medycyna behawioralna – psychofizjologia i psychofarmakologia (wzajemne relacje – implikacje dla praktyki terapeutycznej).
- Psychodynamiczny model choroby somatycznej (wg Freuda, Alexandra). Osobowość i zachowanie (Typy zachowań a zdrowie somatyczne). Możliwości oddziaływania psychologicznego na czynniki ryzyka chorób somatycznych w trakcie terapii i prewencji wtórnej choroby. Modyfikacja zachowań, techniki biofeedback jako podstawowe metody terapii behawioralnej

- Lęk i depresja w chorobie i okresie rekonwalescencji. Obraz siebie i jego znaczenie dla przystosowania w chorobie i po chorobie. Organizacja życia domowego, zawodowego. Gospodarowanie własnymi siłami psychicznymi i wolnym czasem

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętności:

- rozumienia psychologicznego kontekstu choroby,
- dostrzegania psychologicznych czynników warunkujących powstanie i przebieg chorób somatycznych.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 30 godzin zajęć teoretycznych, odpowiednio według zagadnień: 1 - 3 po 6 godzin, 4 - 12 godzin (5 dni)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Teorie psychologiczne wyjaśniające relacje: psychika, zdrowie, choroba”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł IV. Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych – rola psychologa

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w odpowiednim oddziale

1. Specyfika diagnostyki psychologicznej w chorobach somatycznych.
2. Model psychologicznej terapii i rehabilitacji chorych somatycznie
3. Miejsce i rola psychologa w zespole terapeutycznym

A. Kurs: „Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych – rola psychologa”

Treści nauczania

- Diagnostyka psychologiczna: specyfika diagnozy psychologicznej w ustalaniu przyczyn choroby somatycznej. Metody diagnozowania stanu psychicznego w trakcie leczenia i rehabilitacji osób z chorobą somatyczną.
- Odrębności diagnostyki psychologicznej od diagnozy lekarskiej oraz elementy wspólne. Styl życia i wzory zachowań osobowych jako przedmiot diagnozy psychologicznej.
- Podstawowe narzędzia diagnostyczne.
- Sposoby interpretacji wyników.
- Zasady wykorzystania wyników diagnozy w terapii psychologicznej i lekarskiej.
- Integracja sposobów postępowania terapeutyczno-rehabilitacyjnego (lekarz, psycholog, fizjoterapeuta).

- Psychoedukacja - konfrontacja somatycznych i psychologicznych czynników ryzyka choroby. Sposoby radzenia sobie ze stresem i chorobą.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego i praktycznego (staż) psycholog nabędzie umiejętność:

- zaplanowania i przeprowadzenia wywiadu psychologicznego ukierunkowanego na specyfikę problemów chorego z uwzględnieniem potrzeb jakie wynikają z charakteru diagnozy lekarskiej.
- wykorzystania danych z wywiadu i obserwacji klinicznej dla samodzielnego sformułowania diagnozy klinicznej.
- doboru innych technik diagnostycznych (testy psychometryczne, eksperyment kliniczny) dla pogłębienia diagnozy i jej uszczegółowienia.

B. Staż

Nazwa stażu: Rola psychologa w diagnostyce i terapii chorób somatycznych.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnostyki i terapii chorób somatycznych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego i praktycznego (staż) psycholog nabędzie umiejętność:

- zaplanowania i przeprowadzenia wywiadu psychologicznego ukierunkowanego na specyfikę problemów chorego z uwzględnieniem potrzeb jakie wynikają z charakteru diagnozy lekarskiej.
- wykorzystania danych z wywiadu i obserwacji klinicznej dla samodzielnego sformułowania diagnozy klinicznej.
- doboru innych technik diagnostycznych (testy psychometryczne, eksperyment kliniczny) dla pogłębienia diagnozy i jej uszczegółowienia.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 30 godzin zajęć teoretycznych, (5 dni) 2 miesiące stażu(8 tygodni)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Diagnostyka i terapia w chorobach somatycznych – rola psychologa”, staż. Staż „Rola psychologa w diagnostyce i terapii chorób somatycznych” odbywany jest w klinice lub oddziale uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł V. Wybrane zagadnienia neuropsychologii klinicznej

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale neurologicznym

A. Kurs: „Wybrane zagadnienia neuropsychologii klinicznej”

Treści nauczania

- Mózgowa organizacja wybranych funkcji leżących u podstaw świadomego, celowego zachowania (percepcja, pamięć, funkcje językowe, uwaga, funkcje wykonawcze, emocje, itd.)
- Różne przyczyny ogniskowych uszkodzeń mózgu i uogólnionych patologii mózgu (wybrane zagadnienia neurologii klinicznej)
- Podstawowe zespoły zaburzeń behawioralnych (w szerokim rozumieniu pojęcia zachowanie) występujące w konsekwencji ogniskowych uszkodzeń mózgu oraz uogólnionych patologii mózgu: afazje, agnozje, amnezje, zespół zaniedbywania jednostronnego, zespół dysfunkcji wykonawczych, zespół apatii, itd.
- Diagnostyka różnicowa: objawy behawioralne uszkodzenia mózgu vs. reakcje dysocjacyjne (tzw. objawy pseudoneurologiczne), symulacyjne, agrawacyjne.
- Podstawowe założenia rehabilitacji neuropsychologicznej w kontekście plastyczności mózgu.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog powinien:

- Opanować podstawową wiedzę o chorobach ośrodkowego układu nerwowego powodujących zaburzenia szeroko rozumianego zachowania (obejmującego system poznawczy, wykonawczy oraz emocjonalno- motywacyjny)
- Nabyć wiedzę o różnych celach przeprowadzania diagnostycznych badań neuropsychologicznych oraz wprowadzania interwencji terapeutycznych
- Dysponować podstawową znajomością teoretycznych przesłanek klinicznego interpretowania behawioralnych skutków uszkodzenia mózgu
- Posiąść umiejętność formułowania hipotez klinicznych w populacji chorych z uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego oraz formułowania różnych problemów klinicznych będących podstawą skierowania na specjalistyczne badania neuropsychologiczne
- Poznać zasady interpretacji wyników testów standaryzowanych w aspekcie orzekania o patologii behawioralnej w populacji chorych z uszkodzeniem mózgu
- Dysponować wiedzą o zróżnicowanych formach i mechanizmach neuroplastyczności
- Przyswoić umiejętności łączenia wiedzy o plastyczności mózgu z podstawowymi założeniami rehabilitacji neuropsychologicznej.

B. Staż

Nazwa stażu: Pacjent neurologiczny: specyfika zaburzeń neuropsychologicznych; rola neuropsychologa w zespole diagnostycznym oddziału neurologicznego.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice neurologicznej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę o konsekwencjach patologii mózgu dla szeroko rozumianego zachowania oraz nabywa umiejętności praktyczne w przeprowadzaniu oceny klinicznej podstawowych dysfunkcji poznawczo-behawioralnych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- samodzielnego formułowania hipotez klinicznych
- samodzielnego przeprowadzenia diagnostycznych badań neuropsychologicznych i interpretacji wyników badań
- samodzielnego przeprowadzenia interwencji terapeutycznej

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 25 godzin zajęć teoretycznych (4 dni), 1 miesiąc stażu (4 tygodnie w oddziale neurologicznym)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Wybrane zagadnienia neuropsychologii klinicznej”, staż. Staż „Pacjent neurologiczny: specyfika zaburzeń neuropsychologicznych; rola neuropsychologa w zespole diagnostycznym oddziału neurologicznego” odbywany jest w klinice lub oddziale uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł VI. Diagnoza neuropsychologiczna: podstawy teoretyczne, założenia metodologiczne - uwarunkowania etiologiczne i lokalizacyjne zespołów objawów

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale neurochirurgii

A. Kurs: „Diagnoza neuropsychologiczna: podstawy teoretyczne, założenia metodologiczne - uwarunkowania etiologiczne i lokalizacyjne zespołów objawów”.

Treści nauczania

- Formułowanie problemów klinicznych wymagających diagnostyki neuropsychologicznej

- Różnice w diagnostyce neuropsychologicznej w zależności od celu badania
- Różne metody zbierania danych klinicznych (wywiad, obserwacja, testy psychometryczne, próby kliniczne niestandardyzowane)
- Praktyczne umiejętności przeprowadzania oceny podstawowych deficytów poznawczych i wykonawczych.
- Czynniki wpływające na wiarygodność testów neuropsychologicznych (reakcje lękowe, osłabienie motywacji, wpływ ogólnego stanu zdrowia, patologicznej męczliwości, bólu, agrawacji, symulacji)
- Metody standaryzowane oraz kliniczne próby niestandardyzowane w diagnostyce neuropsychologicznej
- Ocena deficytów neuropsychologicznych jako podstawa tworzenia indywidualnych programów terapeutycznych.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog nabędzie umiejętność:

- rozumienia podstawowych zasad diagnostyki w neuropsychologii klinicznej
- wstępnego formułowania problemów i pytań klinicznych uzasadniających skierowanie chorego do neuropsychologa klinicznego.
- doboru reprezentatywnego zbioru podstawowych narzędzi pomiaru funkcji behawioralnych, czułych dla ujawniania deficytów wynikających z uszkodzenia mózgowego.
- formułowania konkluzji diagnostycznych i komunikowania ich pacjentowi, lekarzowi, oraz członkom rodziny

B. Staż

Nazwa stażu: Doskonalenie umiejętności posługiwania się narzędziami pomiaru funkcjonowania poznawczego oraz emocjonalno-osobowościowego.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy we wszystkich czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale lub klinice jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę, oraz nabywa umiejętności praktyczne określone w programie stażu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku stażu odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- Samodzielnego formułowania problemów i pytań klinicznych
- Samodzielnego posługiwania się zbiorem narzędzi pomiaru funkcji behawioralnych ujawniających deficyty wynikające z uszkodzenia mózgowego
- Samodzielnego formułowania konkluzji diagnostycznych i komunikowania ich innym odbiorcom (zespół leczący, pacjent, członkowie rodziny)

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 25 godzin zajęć teoretycznych, (4 dni), 1 miesiąc stażu (4 tygodnie w oddziale neurologicznym)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Diagnoza neuropsychologiczna: podstawy teoretyczne, założenia metodologiczne - uwarunkowania etiologiczne i lokalizacyjne zespołów objawów”, staż. Staż „Doskonalenie umiejętności posługiwania się narzędziami pomiaru funkcjonowania poznawczego oraz emocjonalno-osobowościowego odbywany jest w klinice lub oddziale uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł VII. Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania

A. Kurs: „Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania”

Treści nauczania

- Specyfika rozwoju w okresie niemowlęcym, poniemowlęcym, przedszkolnym, wczesnoszkolnym i dorastania
- Rozwój psychoseksualny
- Czynniki wpływające na rozwój
 - Czynniki wpływające na rozwój w okresie prenatalnym i postnatalnym
 - Czynniki genetyczne i konstytucjonalne
 - Kształtowanie się tożsamości w świetle relacji z obiektem.
 - Wpływ systemu rodzinnego na funkcjonowanie dziecka
 - Zaburzenia rozwoju.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- rozpoznawania czynników ryzyka zaburzeń charakterystycznych dla danego wieku rozwojowego.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin. (3 dni)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Prawidłowości rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł VIII. Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania

A. Kurs: „Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania”

Treści nauczania

- Wczesna interwencja dla dzieci z ryzykiem zaburzeń rozwoju (2 godz.)
- Wybrane zagadnienia rozwoju dzieci z chorobami o.u.n (2 godz.)
- Klasyfikacja zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży (2 godz.)
- Specyficzne trudności w uczeniu się (3 godz.)
- Zespół nadpobudliwości psychoruchowej (2 godz.)
- Zaburzenia odżywiania się (4 godz.)
- Zaburzenia depresyjne, próby samobójcze i samouszkodzenia (3 godz.)
- Zespół dziecka maltretowanego. Wykorzystanie seksualne (4 godz.)
- Zaburzenia lękowe (2 godz.)
- Bóle głowy, bóle brzucha o podłożu emocjonalnym (2 godz.)
- Upośledzenie umysłowe. Opóźnienia rozwoju (3 godz.)
- Całościowe zaburzenia rozwojowe (4 godz.)
- Zaburzenia zachowania i emocji (Mutyzm wybiórczy. Reaktywne zaburzenia przywiązania. Zaburzenia selektywności przywiązania. Enuresis. Encopresis). (2 godz.)
- Uzależnienia wśród dzieci i młodzieży. (5 godz.)
- Zaburzenia psychotyczne. Zaburzenia osobowości (5 godz.)

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- Rozpoznawania zaburzeń wieku rozwojowego i ich uwarunkowań.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 45 godzin.(5 dni)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Formy zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł IX. Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju

A. Kurs: „Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju”

Treści nauczania

- Diagnoza funkcji poznawczych. Neuropsychologiczne badanie dziecka. (5 godz.)

- Specyfika diagnozy w oddziale psychiatrii (6 godz.)
- Przegląd narzędzi do badania dzieci (metody projekcyjne, badanie osobowości, sytuacji szkolnej, rodzinnej (6 godz..)
- Specyfika diagnozy psychologicznej w przewlekłej chorobie somatycznej (4 godz.)
- Diagnoza dziecka niesłyszącego (2 godz.)
- Problemy etyczne diagnozy (2 godz.)
- Etapy procesu diagnostycznego (5 godz.)

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog nabeździe umiejętność:

- zaplanowania i przeprowadzenia diagnozy,
- dokonania analizy uzyskanych wyników,
- sformułowania i przekazania wniosków wynikających z danych psychologicznych.

B. Staż

Nazwa stażu: Diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży – podstawy.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w poradni, oddziale lub klinice jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące podstaw diagnostyki dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- samodzielnego zaplanowania i przeprowadzenia diagnozy
- samodzielnej analizy uzyskanych wyników badań
- samodzielnego sformułowania i przekazania wniosków wynikających z danych psychologicznych

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 30 godzin zajęć teoretycznych(5 dni), 2 miesiące stażu (8 tygodni).

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Podstawy diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju”, staż. Staż „Diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży – podstawy” odbywany jest w klinice lub oddziale uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – Psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł X. Etyka zawodowa psychologa klinicznego

A. Kurs: „Etyka zawodowa psychologa klinicznego”

Treści nauczania

- Kodeks etyczno-zawodowy psychologa, ze szczególnym uwzględnieniem rozdziału dotyczącego działalności praktycznej.
- Dylematy etyczne najczęściej spotykane w praktyce klinicznej i sposoby ich rozwiązywania.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- zgodnego ze standardami postępowania zawodowego,
- uwrażliwienia na problemy wynikające w relacjach psycholog kliniczny - pacjent, psycholog kliniczny - inni pracownicy służby zdrowia.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 15 godzin (2 dni).

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Etyka zawodowa psychologa klinicznego”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Wykaz lektur obowiązkowych:

1. Bętkowska-Korpała B. (red) Uzależnienia w praktyce klinicznej – zagadnienia diagnostyczne. Wyd Giza, Kraków 2007, II wydanie PARPA Media 2008.
2. Bętkowska-Korpała B., Gierowski J.K. (red). Psychologia lekarska w leczeniu chorych somatycznie. Wyd. UJ. Kraków, 2007
3. Bilikiewicz A. (red.): Psychiatria. PZWL, Warszawa, 1999.
4. Brzeziński J., Toeplitz- Winiewska M. (red.): Etyczne dylematy psychologii. Humaniora, Poznań, 2000.
5. Carson R. C., Bytcher J. N., Mineka S.: Psychologia zaburzeń. Czowiek we współczesnym świecie. GWP 2003.
6. Czabała J. C.: Czynniki leczące w psychoterapii. PWN, Warszawa, 1997.
7. Hall C. S. Lindzey G.: Teorie osobowości. PWN, Warszawa, 1994.
8. Heszen-Niejodek I. (red.): Rola psychologa w diagnostyce i leczeniu chorób somatycznych. PZWL, Warszawa 1990.
9. Heszen I., Sęk H.(red) Psychologia zdrowia, PWN, Warszawa 2007
10. Herzyk A.: Wprowadzenie do neuropsychologii klinicznej. Wydawnictwo naukowe Scholar, Warszawa, 2005.
11. Garfield S. L., Bergin A. E.: Psychoterapia i zmiana zachowania. Wyd. IPiN, Warszawa 1990.

12. Grzesiuk L. (red.): Psychoterapia. Szkoły, zjawiska, techniki, specyficzne problemy. PWN. Warszawa, 2000.
13. Jakubik A.: Zaburzenia osobowości. PZWL. Warszawa, 1997.
14. James R, Gilliland B. Strategia interwencji kryzysowej, Parpamedia, Warszawa 2008.
15. Mellibruda J., Sobolewska-Mellibruda Z. Psychologiczne.: Integracyjna psychoterapia uzależnienia. Teoria i praktyka. Instytut Psychologii Zdrowia PTP, Warszawa 2006
16. Paluchowski W. Diagnoza psychologiczna, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2007.
17. Rosenhan D. I., Seligman M. F. P.: Psychopatologia. Warszawa PTP 1994.
18. Sadowski B.: Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt. PWN. Warszawa, 2001.
19. Sęk H (red). Psychologia kliniczna. I i II t. PWN 2004
20. Suchańska A. Rozmowa i obserwacja w diagnozie psychologicznej, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2007.
21. Turner J. S., Helms D. B.: Rozwój człowieka. WSiP, Warszawa, 1999.
22. Tylka J.: Psychosomatyka. Wyd. UKSW. Warszawa, 2000.
23. Walsh K., Darby K.: Neuropsychologia kliniczna Walsha. GWP, Gdańsk, 2008.
24. Jak rozumieć uszkodzenia mózgu. Podstawy diagnozy neuropsychologicznej. Wyd. IPiN. Warszawa, 2001.

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z omawianym zagadnieniem

SPECJALISTYCZNE BLOKI SZCZEGÓŁOWE

I. PSYCHOLOGIA KLINICZNA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH

I. Założenia organizacyjno-programowe

A) Cele kształcenia i uzyskane kompetencje zawodowe

Celem kształcenia jest przygotowanie psychologa do samodzielnej pracy diagnostyczno-terapeutycznej z osobami leczonymi z powodu zaburzeń psychicznych i uzależnień. Psycholog kliniczny powinien umieć przeprowadzić badania i sformułować opinie potrzebne dla celów orzecznictwa sądowego i dla innych celów, w których potrzebne są orzeczenia psychologiczne. Celem kształcenia jest także nabycie umiejętności prowadzenia programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych i uzależnień.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu specjalizacji w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH:

- samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z osobami leczonymi z powodu zaburzeń psychicznych i uzależnień
- prowadzenie badań
- wydawanie opinii potrzebnych dla celów orzecznictwa sądowego i dla innych celów prowadzenie programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych i uzależnień

B) Czas trwania specjalistycznego bloku szczegółowego

2 lata kształcenia specjalistycznego po zakończeniu bloku podstawowego.

C) Zakres wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem specjalizacji

- Psychopatologia zaburzeń psychicznych.
- Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych.
- Zasady i metody diagnozy psychologicznej.
- Teoria pomocy psychologicznej i psychoterapii.
- Metody rehabilitacji i leczenia środowiskowego osób z zaburzeniami psychicznymi.
- Zasady i metody orzecznictwa psychologicznego.
- Specyfika metod pracy z osobami uzależnionymi.
- Zasady i metody promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych.
- Przepisy prawne regulujące leczenie i rehabilitację osób z zaburzeniami psychicznymi.

D) Wykaz umiejętności będących przedmiotem specjalizacji

- umiejętność zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji wyników psychologicznego postępowania diagnostycznego,
- umiejętność współpracy z innymi uczestnikami procesu diagnostycznego,
- umiejętność stosowania metod pomocy psychologicznej (poradnictwo psychologiczne, interwencja kryzysowa, wsparcie emocjonalne, psychoedukacja) i psychoterapii ,
- umiejętność organizowania programów rehabilitacji i leczenia środowiskowego oraz stosowania odpowiednich metod,
- umiejętność stosowania odpowiednich metod leczenia osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych,
- umiejętność zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji postępowania orzeczniczego zróżnicowanego ze względu na rodzaj i cele orzeczenia,
- umiejętność stosowania metod promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych i uzależnień.

E) Samokształcenie - obejmuje studiowanie piśmiennictwa oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych a także przygotowanie opracowań teoretycznych, pracy poglądowej lub pracy oryginalnej. Praca poglądowa zostaje przedłożona kierownikowi specjalizacji do zaliczenia na miesiąc przed zakończeniem szkolenia w bloku szczegółowym.

II. Plan nauczania bloku:

PSYCHOLOGIA KLINICZNA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH

L.p.	Moduł (realizowany w ramach kursu teoretycznego o tym samym tytule)	Teoria Liczba godzin	Staż kierunkowy odpowiadający danemu modułowi	
			Placówka	Czas trwania
I	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	20	Oddział psychiatryczny	1 miesiąc

II	Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych	20	Poradnia zdrowia psychicznego	1 miesiąc
III	Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania.	20	-----	-----
IV	Poradnictwo i psychoterapia	35	Poradnia albo oddział leczenia zaburzeń nerwicowych	2 miesiące
V	Rehabilitacja i metody działań środowiskowych	20	Oddział rehabilitacyjny i zespół leczenia środowiskowego	1 miesiąc
VI	Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym	40	Oddział psychiatrii sądowej	1 miesiąc
VII	Metody pracy z osobami uzależnionymi	20	Ośrodek leczenia osób uzależnionych	1 miesiąc
VIII	Aspekty prawne pracy klinicznej psychologa	5	-----	-----
IX	Metody promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki	20	-----	-----

III. Program nauczania poszczególnych modułów

Moduł I. Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale psychiatrycznym.

A. Kurs: „Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów”

Treści nauczania

- Pojęcie normy i patologii psychicznej.
- Charakterystyka zaburzeń nerwicowych (objawy i zespoły).
- Charakterystyka zaburzeń osobowości i zachowania (objawy i zespoły).
- Charakterystyka zaburzeń afektywnych (objawy i zespoły).
- Charakterystyka zaburzeń schizofrenicznych (objawy i zespoły).
- Charakterystyka zaburzeń psychicznych i zachowania spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych (objawy i zespoły).

- Charakterystyka innych zaburzeń: organicznych i zespołów behawioralnych związanych z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (objawy i zespoły).
- Cechy i stopnie zaburzeń rozwoju psychicznego.
- Charakterystyka zaburzeń zachowania i emocji rozpoczynających się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog nabeździe umiejętność:

- definiowania i rozpoznawania objawów zaburzeń nerwicowych, zaburzeń osobowości i zachowania, afektywnych, schizofrenicznych i związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
- różnicowania zaburzeń nerwicowych z zaburzeniami osobowości i afektywnymi
- różnicowanie zaburzeń schizofrenicznych, psychozy po środkach odurzających, zaburzeń schizotypowych, zaburzeń schizoafektywnych i podwójnej diagnozy.
- wykorzystywania wiedzy o stanie psychicznym i funkcjonowaniu pacjenta we wcześniejszych okresach rozwojowych, ważnych dla aktualnej diagnozy.

B. Staż

Nazwa stażu: Pacjent psychiatryczny. Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w oddziale lub klinice psychiatrycznej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- Samodzielnego definiowania i rozpoznawania objawów zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania.
- Samodzielnego różnicowania zaburzeń schizofrenicznych psychozy po środkach odurzających, zaburzeń schizotypowych, zaburzeń schizoafektywnych i podwójnej diagnozy.
- Samodzielnego różnicowania zaburzeń nerwicowych z zaburzeniami osobowości i afektywnymi

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin zajęć teoretycznych, (3 dni), 1 miesiąc stażu (4 tygodnie)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu:” Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania wg ICD-10. Objawy psychopatologiczne i zespoły objawów”, staż. Staż: „ Pacjent psychiatryczny. Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania” odbywany jest w klinice lub oddziale psychiatrycznym uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł II. Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w poradni zdrowia psychicznego

A. Kurs: „Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych”

Treści nauczania

- Cele diagnozy psychologicznej.
- Formułowanie hipotez diagnostycznych i tworzenie planów ich weryfikacji. Metody i techniki stosowane w klinicznej diagnozie psychologicznej: obserwacja, wywiad i rozmowa psychologiczna, eksperyment kliniczny, testy, metody projekcyjne.
- Specyfika diagnozy psychologicznej w różnych zaburzeniach.
- Zasady formułowania wyniku diagnozy psychologicznej:
 - integracja danych pochodzących z zastosowanych technik diagnostycznych,
 - odniesienie uzyskanych wyników do stawianych celów diagnostycznych.
- Przekazywanie wyników diagnozy psychologicznej różnym odbiorcom (np. pacjent, rodzina pacjenta, lekarz, instytucja opiekuńcza).
- Diagnoza psychologiczna jako źródło programu terapeutycznego.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog nabeździe umiejętność:

- samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych,
- stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej oraz ich interpretacji i integracji,
- przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom (np. pacjent, rodzina pacjenta, inne osoby),
- wskazania i planowania dalszego postępowania terapeutycznego i/lub rehabilitacyjnego.

B. Staż

Nazwa stażu: Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w poradni zdrowia psychicznego jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń psychicznych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych
- samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej.
- Samodzielnej interpretacji badań
- Samodzielnego przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom
- Samodzielnego planowania dalszego postępowania terapeutycznego i/ lub rehabilitacyjnego.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin zajęć teoretycznych, (3 dni), 1miesiąc stażu (4 tygodnie)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Psychologiczna diagnoza zaburzeń psychicznych”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w poradni zdrowia psychicznego.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego stawiania diagnozy i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł III. Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania

A. Kurs: „Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania”

Treści nauczania

- Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach behawioralno-poznawczych.
- Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach psychoanalitycznych.
- Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach systemowych.
- Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w koncepcjach humanistyczno-egzystencjalnych.
- Psychologiczne mechanizmy powstawania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w innych koncepcjach (teoriach osobowości) wyjaśniających zachowanie człowieka.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej

W wyniku kształcenia psycholog nabeędzie umiejętność:

- Wyjaśniania zaburzeń w paradygmacie najważniejszych teorii psychologicznych.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin (3 dni),

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Psychologiczne koncepcje wyjaśniania zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny - obligatoryjne przygotowanie studium przypadku w ramach wybranej koncepcji psychologicznej. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł IV. Poradnictwo i psychoterapia

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w poradni albo oddziale leczenia zaburzeń nerwicowych.

A. Kurs: „Poradnictwo i psychoterapia”

Treści nauczania

- Poradnictwo: zasady udzielania pomocy osobom zgłaszającym się po poradę.
- Interwencja kryzysowa:
 - diagnoza sytuacji kryzysowej,
 - metody interwencji,
 - funkcjonowanie ośrodków interwencji kryzysowej.
- Rehabilitacja psychologiczna:
 - modele rehabilitacji,
 - specyfika diagnozy w procesie rehabilitacji,
 - rodzaj interwencji w procesie rehabilitacji.
- Psychoterapia:
 - miejsce psychoterapii w postępowaniu leczniczym,
 - psychoterapia zorientowana psychoanalitycznie,
 - psychoterapia zorientowana behawioralnie-poznawczo,
 - psychoterapia zorientowana humanistycznie,
 - psychoterapia systemowa,
 - formy psychoterapii (psychoterapia indywidualna, grupowa, rodzinna, małżeńska) i ich zastosowanie,
 - przebieg procesu psychoterapii i czynniki lecznicze psychoterapii.
- Inne formy pomocy psychologicznej (oddziaływania psychoedukacyjne, profilaktyczne, organizacja społeczności terapeutycznej, grupy samopomocy).
- Wskazania do stosowania różnych form pomocy psychologicznej.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog nabędzie umiejętność:

- określenia rodzaju niezbędnej pomocy psychologicznej dostosowanej do rodzaju zaburzenia i aktualnego stanu pacjenta,

- stosowania wybranych form pomocy psychologicznej w warunkach ambulatoryjnych i szpitalnych,
- zaplanowania własnego kształcenia się w psychoterapii.

B. Staż:

Nazwa stażu: Poradnictwo i psychoterapia.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w poradni albo oddziale leczenia zaburzeń nerwicowych jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące poradnictwa, psychoterapii, rehabilitacji psychologicznej i innych form pomocy psychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- samodzielnego określenia rodzaju niezbędnej pomocy psychologicznej dostosowanej do rodzaju zaburzenia i stanu pacjenta
- samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej w warunkach ambulatoryjnych i szpitalnych.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 35 godzin zajęć teoretycznych, (5 dni) 2 miesiące stażu. (8 tygodni)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Poradnictwo i psychoterapia”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w poradni albo oddziale leczenia zaburzeń nerwicowych - placówce akredytowanej do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł V. Rehabilitacja i metody działań środowiskowych

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale rehabilitacyjnym lub zespole leczenia środowiskowego.

A. Kurs: „Rehabilitacja i metody działań środowiskowych”

Treści nauczania

- Zadania i rola psychologa klinicznego w lecznictwie zamkniętym.

- Zadania i rola psychologa klinicznego w leczeniu ambulatoryjnym.
- Zadania i rola psychologa klinicznego w innych placówkach leczniczych (zespoły leczenia środowiskowego, oddziały dzienne, hostele).
- Współpraca psychologa klinicznego z innymi pracownikami służby zdrowia (lekarz, pielęgniarka, pracownik socjalny).

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog nabędzie umiejętność:

- dostosowania własnych form pracy do specyfiki placówki służby zdrowia zatrudniającej psychologa klinicznego,
- kontaktowania się z innymi pracownikami służby zdrowia, przekazywania wiedzy psychologicznej współpracownikom.

B. Staż

Nazwa stażu: Rehabilitacja i metody działań środowiskowych.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale rehabilitacyjnym lub zespole leczenia środowiskowego jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące stosowania wybranych metod działań środowiskowych i rehabilitacji. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- samodzielnego stosowania różnych form pracy i dostosowania ich do specyfiki placówki służby zdrowia
- kontaktowania się z innymi pracownikami służby zdrowia.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin zajęć teoretycznych(3 dni), 1 miesiąc stażu(4 tygodnie).

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Rehabilitacja i metody działań środowiskowych”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w oddziale rehabilitacyjnym lub zespole leczenia środowiskowego uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł VI. Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale psychiatrii sądowej.

A. Kurs „Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym”

Treści nauczania

- Przedmiot i zakres psychologicznej ekspertyzy sądowej.
- Specyfika klinicznej diagnozy psychologicznej dla celów orzecznictwa sądowego.
- Zasady sporządzania ekspertyzy psychologicznej dla celów sądowych.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog nabędzie umiejętność: zaplanowania, przeprowadzenia i wykorzystania wyników badań psychologicznych dla potrzeb orzecznictwa sądowego.

B. Staż

Nazwa stażu: Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w oddziale psychiatrii sądowej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące orzecznictwa sądowego. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność

- Samodzielnego przeprowadzenia klinicznej diagnozy psychologicznej dla celów orzecznictwa sądowego
- Samodzielnie sporządzi ekspertyzę psychologiczną pod nadzorem specjalisty psychologa klinicznego dla celów sądowych.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 40 godzin zajęć teoretycznych, (5 dni) 1 miesiąc stażu. (4 tygodnie)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Psychologia kliniczna w orzecznictwie sądowym”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w oddziale psychiatrii sądowej uprawnionym do prowadzenia specjalizacji lub stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł VII. Metody pracy z osobami uzależnionymi

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w ośrodku leczenia osób uzależnionych.

A. Kurs: „Metody pracy z osobami uzależnionymi ”

Treści nauczania

- Teorie uzależnień: biologiczne, psychospołeczne.
- Klinika uzależnienia od alkoholu.
- Współuzależnienie i kontekst rodzinny.
- Specyfika pracy z uzależnionymi od alkoholu.
- Metody specjalistycznej terapii osób uzależnionych od alkoholu.
- Teorie uzależnienia od narkotyków: biologiczne, psychospołeczne.
- Klinika uzależnienia od narkotyków.
- Specyfika pracy z uzależnionymi od narkotyków.
- Metody specjalistycznej terapii osób uzależnionych od narkotyków.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia teoretycznego psycholog nabędzie umiejętność:

- rozpoznawania symptomów i przyczyn uzależnienia od alkoholu i narkotyków,
- formułowania wskazań do rodzaju terapii dostosowanej do specyfiki problemów osoby uzależnionej,
- planowania i stosowania metod terapii osób uzależnionych,
- pracy z rodziną i środowiskiem osób uzależnionych

B. Staż

Nazwa stażu: Metody pracy z osobami uzależnionymi.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w ośrodku leczenia osób uzależnionych jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące metod pracy z osobami uzależnionymi. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku odbycia stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętność:

- formułowania wskazań do rodzaju terapii dostosowanej do specyfiki problemów osoby uzależnionej
- Samodzielnego planowania i stosowania metod terapii osób uzależnionych
- Samodzielnej pracy z rodziną i środowiskiem osób uzależnionych.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin zajęć teoretycznych, (3 dni) 1 miesiąc stażu (4 tygodnie)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Metody pracy z osobami uzależnionymi”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w ośrodku leczenia osób uzależnionych uprawnionym do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz planowania i stosowania terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł VIII. Aspekty prawne pracy klinicznej psychologa.

A. Kurs: „Aspekty prawne pracy klinicznej psychologa”

Treści nauczania

- Wybrane regulacje prawne dotyczące postępowania bez zgody chorego wynikające z *Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego*.
- Zakres odpowiedzialności prawnej za działania wykonywane przez psychologa klinicznego.
- Tajemnica zawodowa i warunki uchylania jej wg kodeksu postępowania karnego oraz wg kodeksu etyczno-zawodowego psychologa.
- Obowiązki i przywileje biegłego sądowego w świetle przepisów prawnych.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność postępowania zawodowego zgodnie z obowiązującym w Polsce ustawodawstwem.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 5 godzin(1 dzień)

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Aspekty prawne pracy klinicznej psychologa”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł IX. Metody promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki

A. Kurs: „Metody promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki”

Treści nauczania

- Znajomość podstaw teoretycznych promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych.
- Poznanie metod promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych.
- Poznanie zasad rozpoznawania zagrożeń dla zdrowia psychicznego.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- monitorowania stanu zdrowia psychicznego wybranych populacji,
- rozpoznawania zagrożeń dla zdrowia psychicznego,
- stosowania metod promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin(3 dni).

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Metody promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Wykaz lektur obowiązkowych:

1. Aleksandrowicz, J. W.: Zaburzenia nerwicowe, zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych (według ICD – 10). Wyd. Collegium Medicum UJ, Kraków 1997.
2. Badura-Madej, W. (red.): Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej. Interart, Kraków 1996.
3. Barbaro de, B. (red.): Wprowadzenie do systemowego rozumienia rodziny. Wyd. Collegium Medicum UJ, Kraków 1997.
4. Bilikiewicz, A. (red.): Psychiatria. PZWL, Warszawa 1998.
5. Bilikiewicz A., Pużyński S., Rybakowski J., Wciórka J. (red). Psychiatria, tomy 1-3. Wydawnictwo Medyczne Urban & Partner, Wrocław 2002.
6. Brzeziński, J.: Metodologia badań psychologicznych. PWN, Warszawa 1999.
7. Carson, R., Butcher, J., Mineka, S. (2003). Psychologia zaburzeń – człowiek we współczesnym świecie. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
8. Cierpiałkowska L. (red.): Zaburzenia osobowości, Wyd. Nauk. UAM, Poznań 2004.
9. Cierpiałkowska, L. (red): Oblicza współczesnych uzależnień. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2006.
10. Czabała, J. C.: Czynniki leczące w psychoterapii. PWN, Warszawa 1997.
11. Czerederecka A., Gierowski J.K., Jaśkiewicz-Obydzinska T. (2007): Ekspertyza psychologiczna W: Wójcickiewicz J.(red.) : Ekspertyza sądowa.. Zagadnienia wybrane Oficyna a Wilters Kluwer business, Kraków 2007.
12. Dessuant, P. (2007). Narcyzm – przegląd koncepcji psychoanalitycznych. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
13. Dudek B. Zaburzenia po stresie traumatycznym, GWP, Gdańsk 2003.
14. Ekdawi, M. Y., Conning, A. M. Rehabilitacja psychiatryczna. PZWL, Warszawa 1995.
15. Garfield, S. L., Bergin, A. E. (red.). Psychoterapia i zmiana zachowania. Wyd. IPiN, Warszawa 1990.
16. Gierowski J.K, Heitzman J., Szymusik A.: Psychiatria sądowa. W.: Bilikiewicz A., Pużyński S., Rybakowski J., Wciórka J.(red.) Psychiatria, Wydawnictwo Urban & Partner, tom 3. Wrocław 2003.

17. Gierowski, J. K. , Szymusik, A. (red.): Postępowanie karne i cywilne wobec osób zaburzonych psychicznie. Wybrane zagadnienia z psychiatrii, psychologii i seksuologii sądowej. Wyd. Collegium Medicum UJ, Kraków 1996.
18. Grzesiuk, L. (red.): Psychoterapia. Szkoły, zjawiska, techniki, specyficzne problemy. PWN, Warszawa 2000.
19. Jakubik, A.: Zaburzenia osobowości. PZWL, Warszawa 1997.
20. Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD – 10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne. Wyd. „Vesalius”, IPIŃ, Kraków – Warszawa 1997.
21. Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD – 10. Badawcze kryteria diagnostyczne. Wyd. „Vesalius”, IPIŃ, Kraków – Warszawa 1998.
22. Lis-Turlejska M.: Stres traumatyczny, Wyd. akademickie Żak, Warszawa 2002.
23. Millon, T., Davis, R. (2005). Zaburzenia osobowości we współczesnym świecie. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia PTP
24. Namysłowska, I.: Terapia rodzin. Springer PWN, Warszawa 1997.
25. Paluchowski, W. J.: Diagnoza psychologiczna. Wydawnictwo Naukowe, "Schola", Warszawa 2001.
26. Seligman M., E., P., Walker E.P., Rosenham D., L. Psychopatologia, Zysk i S-ka Wyd, Poznań 2003.
27. Sęk H (red).: Psychologia kliniczna. I i II t. PWN 2004
28. Sęk, H.: Wprowadzenie do psychologii klinicznej. Wyd. Naukowe „Scholar”, Warszawa 2001.
29. Sęk H (red).: Wypalenie zawodowe. Przyczyny i zapobieganie, PWN, Warszawa 2004.

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z omawianym zagadnieniem.

II. PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORÓB SOMATYCZNYCH

I. Założenia organizacyjno-programowe

A) Cele kształcenia i uzyskane kompetencje zawodowe

Doskonalenie wiedzy w dziedzinie psychosomatyki i somatopsychiki. Nabycie umiejętności w samodzielnej pracy w zakresie czynności diagnozy i terapii psychologicznej u chorych somatycznie, współdziałania z różnymi specjalistami medycyny oraz organizowanie i prowadzenie szkoleń specjalistycznych dla psychologów.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu specjalizacji w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA CHORÓB SOMATYCZNYCH:

- Samodzielne diagnozowanie w oparciu o standardowe metody psychologiczne udziału czynników psychologicznych w etiologii choroby somatycznej. Ocena zależności pomiędzy specyficznymi zespołami cech i wzorami zachowań a stanem somatycznym organizmu (zaburzeniami czynności i chorobą organiczną).
- Samodzielne planowanie strategii postępowania psychologicznego ukierunkowanego na redukcję czynników ryzyka choroby somatycznej.

- Samodzielne planowanie i prowadzenie postępowania psychologicznego mającego na celu regulację procesów neurovegetatywnych (formy treningów psychologicznych).
- Konstruowanie programów ukierunkowanych na modyfikację zachowań szkodzących zdrowiu. Praca w ramach prewencji wtórnej i rehabilitacji.

B) Czas trwania specjalistycznego bloku szczegółowego

2 lata po zakończeniu podstawowego bloku specjalistycznego.

C) Zakres wiedzy teoretycznej

- Poznanie specyfiki chorób i zaburzeń psychosomatycznych: choroby układu krążenia, choroby układu pokarmowego, choroby układu oddechowego, choroby dermatologiczne, choroby nowotworowe, choroby reumatyczne; zaburzenia: odżywiania.
- Poznanie zależności somatopsychicznych – dróg oddziaływania stanu somatycznego na procesy i mechanizmy regulacji psychicznej. Funkcje somatyczne i ich poznawcze, emocjonalne i behawioralne odzwierciedlenie.
- Zapoznanie się z psychologicznymi i psychofizjologicznymi metodami badań reakcji emocjonalnych, postaw, przejawów zachowań w wybranych psychosomatycznych jednostkach chorobowych.
- Nabycie wiedzy na temat opracowywania i stosowania w praktyce programów profilaktyki pierwotnej i wtórnej chorób cywilizacyjnych oraz programów promocji zdrowia.

D) Wykaz umiejętności praktycznych

- Umiejętność budowania planu diagnostycznego, stawiania hipotez i ich weryfikacji w oparciu o standardowe techniki psychologiczne oraz konstruowane doraźnie metody celem pełniejszego poznania problemów chorego somatycznie (wynikających ze specyfiki schorzenia).
- Opanowanie wybranych technik diagnozy psychofizjologicznej (np.: aktywności elektrodermalnej, aktywności układu sercowo-naczyniowego).
- Opanowanie metod terapii psychologicznej szczególnie przydatnych w chorobach somatycznych takich jak: techniki relaksacji (zmniejszanie napięcia psychofizycznego), metody biologicznego sprzężenia (biofeedback), modyfikacji zachowań.
- Umiejętność oceniania skutków podejmowanych działań (terapeutycznych, rehabilitacyjnych).
- Umiejętność współpracy z innymi specjalistami (lekarz, mgr rehabilitacji ruchowej, socjolog) celem integracji sposobów skutecznego oddziaływania terapeutycznego i profilaktycznego.

E) Samokształcenie - obejmuje studiowanie piśmiennictwa oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych a także przygotowanie opracowań teoretycznych, pracy pogłądowej lub pracy oryginalnej. Praca pogłądowa zostaje przedłożona kierownikowi specjalizacji do zaliczenia na miesiąc przed zakończeniem szkolenia w bloku szczegółowym

II. Plan kształcenia

Lp.	Moduł (realizowany w ramach kursu teoretycznego o tym samym tytule)	Teoria- liczba godzin	Staż kierunkowy odpowiadający danemu modułowi realizowany w: (placówka)	Czas trwania
I	Teorie regulacji zachowania i możliwości ich wykorzystywania w praktyce psychologicznej wobec chorych somatycznie	20	Zakłady Psychologii Klinicznej przy wyższych uczelniach medycznych oraz Pracownie Psychologii Klinicznej w Instytutach Medycznych	1 miesiąc
II	Symptomatologia i terapia chorób somatycznych	30	Zakłady Psychologii Klinicznej przy wyższych uczelniach medycznych oraz Pracownie Psychologii Klinicznej w Instytutach Medycznych	1 miesiąc
III	Psychofizjologiczne mechanizmy kontroli przebiegu procesu terapii i rehabilitacji	20	Zakłady Psychologii Klinicznej przy wyższych uczelniach medycznych oraz Pracownie Psychologii Klinicznej w Instytutach Medycznych	1 miesiąc
IV	Metodologia badań psychologicznych i jej zastosowanie z uwzględnieniem specyfiki choroby somatycznej oraz etapu leczenia i rehabilitacji	60	Zakłady Psychologii Klinicznej przy wyższych uczelniach medycznych oraz ośrodki rehabilitacji poszpitalnej, gdzie prowadzona jest działalność psychologiczna (szpitale uzdrowiskowe)	1 miesiąc
V	Formy terapii psychologicznej w zależności od typu choroby somatycznej, przeważających problemów psychologicznych i etapu leczenia.	30	Oddziały specjalistyczne (w tym rehabilitacyjne), w których pracuje psycholog	1 miesiąc
VI	Udział psychologa w rozwiązywaniu problemów związanych z profilaktyką chorób somatycznych (cywilizacyjnych zagrożeń) oraz promocją zdrowia. Psychologiczne problemy kontaktu lekarz-pacjent.	20	-----	-----

III. Program nauczania poszczególnych modułów

Moduł I. Teorie regulacji zachowania i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w zakładach psychologii klinicznej przy wyższych uczelniach medycznych oraz w pracowniach psychologii klinicznej w instytutach medycznych.

A. Kurs: „Teorie regulacji zachowania i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej”

Treści nauczania

- Pojęcie zachowania i jego roli w etiologii, leczeniu i rehabilitacji chorób somatycznych.
- Teorie regulacji zachowania T. Tomaszewskiego.
- Regulacyjna teoria emocji J. Reykowskiego - możliwości wykorzystania w wyjaśnieniu psychologicznych uwarunkowań choroby somatycznej oraz usuwaniu skutków stresu chorobowego.
- Regulacyjna teoria temperamentów J. Strelaua - jej użyteczność dla wyjaśniania mechanizmów psychosomatycznych chorób cywilizacyjnych, a także w konstruowaniu programów modyfikacji zachowania.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- definiowania zachowania i rozpoznawania objawów zaburzeń w zachowaniu osób z chorobami somatycznymi,
- różnicowania przejawów zaburzeń zachowania związanych z chorobą somatyczną i problemów przystosowania uwarunkowanych osobowościowo,
- zaplanowania i przeprowadzenia postępowania psychologicznego mającego na celu redukcję stresu chorobowego,
- doboru koncepcji teoretycznych dla konstruowania programów badawczych i terapeutycznych odnoszących się do chorych somatycznie.

B. Staż

Nazwa stażu: Wykorzystanie w praktyce psychologicznej teorii regulacji zachowania. Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w zakładzie lub pracowni psychologii klinicznej uczelni medycznej lub instytutu jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące stosowania wybranych teorii regulacji zachowania w praktyce psychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- definiowania zachowania i rozpoznawania objawów zaburzeń w zachowaniu osób z chorobami somatycznymi,
- różnicowania przejawów zaburzeń zachowania związanych z chorobą somatyczną i problemów przystosowania uwarunkowanych osobowościowo,

- zaplanowania i przeprowadzenia postępowania psychologicznego mającego na celu redukcję stresu chorobowego,
- doboru koncepcji teoretycznych dla konstruowania programów badawczych i terapeutycznych odnoszących się do chorych somatycznie.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin zajęć teoretycznych, 1 miesiąc stażu.

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Teorie regulacji zachowania i możliwości ich wykorzystania w praktyce psychologicznej”, staż. Staż „Wykorzystanie w praktyce psychologicznej teorii regulacji zachowania” odbywany jest w zakładzie lub pracowni psychologii klinicznej uprawnionej do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz planowania i stosowania terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł II. Symptomatologia i terapia chorób somatycznych

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w zakładach psychologii klinicznej przy wyższych uczelniach medycznych oraz w pracowniach psychologii klinicznej w instytutach medycznych.

A. Kurs: „Symptomatologia i terapia chorób somatycznych”

Treści nauczania

- Poznanie mechanizmów psychicznych będących swoistymi stymulatorami zaburzeń w funkcjonowaniu narządów i układów somatycznych organizmu.
- Poznanie odrębności reakcji somatycznych (biochemicznych, fizjologicznych) w zależności od stanu emocjonalnego pacjenta.
- Poznanie zasad oceny współzależności psychosomatycznych relacji zachodzących między markerami stanu zdrowia somatycznego a przejawami zachowań pacjenta.
- Charakterystyka dynamiki procesu chorobowego (faz choroby) i jej znaczenie dla podejmowania oddziaływań psychologicznych.
- Możliwości wykorzystania metod terapii poznawczo-behawioralnej w chorobie somatycznej.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- wyjaśniania psychologicznych przyczyn choroby somatycznej (określenie psychologicznych czynników ryzyka choroby),

- dokonywania oceny zależności między rodzajem i nasileniem emocji a reakcjami somatycznymi organizmu pacjenta,
- doboru właściwych sposobów psychologicznego oddziaływania na proces terapii w zależności od stanu somatycznego i fazy choroby pacjenta,
- korygowania reakcji somatycznych chorego technikami psychologicznymi.

B. Staż

Nazwa stażu: Symptomatologia i terapia chorób somatycznych.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w zakładzie lub pracowni psychologii klinicznej uczelni medycznej lub instytutu jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące stosowania wybranych metod terapii chorób somatycznych. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- wyjaśniania psychologicznych przyczyn choroby somatycznej (określenie psychologicznych czynników ryzyka choroby),
- dokonywania oceny zależności między rodzajem i nasileniem emocji a reakcjami somatycznymi organizmu pacjenta,
- doboru właściwych sposobów psychologicznego oddziaływania na proces terapii w zależności od stanu somatycznego i fazy choroby pacjenta,
- korygowania reakcji somatycznych chorego technikami psychologicznymi.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 30 godzin zajęć teoretycznych, 1 miesiąc stażu

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Symptomatologia i terapia chorób somatycznych”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w zakładzie lub pracowni psychologii klinicznej uprawnionej do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz planowania i stosowania terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł III. Psychofizjologiczne mechanizmy kontroli przebiegu procesu terapii i rehabilitacji

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w zakładach psychologii klinicznej przy wyższych uczelniach medycznych oraz w pracowniach psychologii klinicznej w instytutach medycznych.

A. Kurs: „Psychofizjologiczne mechanizmy kontroli przebiegu procesu terapii i rehabilitacji”

Treści nauczania

- Poznanie dróg oddziaływania stanu somatycznego na procesy i mechanizmy regulacji psychicznej.
- Przejawy aktywności psychofizycznej chorego jako wyznaczniki procesu zdrowienia i rehabilitacji.
- Poznanie psychologicznych wskaźników efektów terapii (funkcji poznawczych, reakcji emocjonalnych, obrazu siebie, postaw).
- Poznanie metod obiektywizacji oceny stanu psychosomatycznego (techniki aparatuowe).

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- doboru właściwych metod kontroli przebiegu terapii i rehabilitacji oraz oceny jej efektów,
- posługiwania się aparaturowymi metodami oceny parametrów psychofizjologicznych (np. psychogalwanometr, wariograf) i weryfikowanie rezultatów pomiarów z oceną psychologiczną.

B. Staż

Nazwa stażu: Psychofizjologiczne mechanizmy kontroli przebiegu procesu terapii i rehabilitacji.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w zakładzie lub pracowni psychologii klinicznej uczelni medycznej lub instytutu jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące mechanizmów kontroli przebiegu procesu terapii i rehabilitacji. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- doboru właściwych metod kontroli przebiegu terapii i rehabilitacji oraz oceny jej efektów,
- posługiwania się aparaturowymi metodami oceny parametrów psychofizjologicznych (np. psychogalwanometr, wariograf) i weryfikowanie rezultatów pomiarów z oceną psychologiczną.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin zajęć teoretycznych, 1 miesiąc stażu

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Psychofizjologiczne mechanizmy kontroli przebiegu procesu terapii i rehabilitacji”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w zakładzie lub pracowni psychologii klinicznej uprawnionej do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz planowania i stosowania terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł IV. Metodologia badań (diagnoza psychologiczna) i metody terapii psychologicznej oraz ich zastosowanie z uwzględnieniem specyfiki choroby somatycznej oraz etapu leczenia i rehabilitacji

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w zakładach psychologii klinicznej przy wyższych uczelniach medycznych oraz w ośrodkach rehabilitacji poszpitalnej, gdzie prowadzona jest działalność psychologiczna (szpitale uzdrowiskowe).

A. Kurs: „Metodologia badań (diagnoza psychologiczna) i metody terapii psychologicznej oraz ich zastosowanie z uwzględnieniem specyfiki choroby somatycznej oraz etapu leczenia i rehabilitacji”.

Treści nauczania

- Formułowanie hipotez diagnostycznych i konstruowanie planu ich weryfikacji.
- Specyfika diagnozy psychologicznej w chorobach somatycznych.
- Zasady scalania w diagnozie informacji pochodzących z różnych źródeł (obserwacja, wywiad, badanie psychologiczne).
- Sposoby dostosowania diagnozy psychologicznej do diagnozy lekarskiej celem integracji procesu terapeutycznego.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeędzie umiejętność:

- samodzielnego konstruowania i weryfikowania hipotez diagnostycznych,
- doboru metod i technik diagnozy psychologicznej wraz z interpretacją wyników badań diagnostycznych,
- budowania prognozy co do dalszego postępowania psychologicznego w oparciu o syntezę wyników badań medycznych i psychologicznych charakterystycznych dla danej jednostki chorobowej.

B. Staż:

Nazwa stażu: Metodologia badań (diagnoza psychologiczna) i metody terapii psychologicznej oraz ich zastosowanie z uwzględnieniem specyfiki choroby somatycznej oraz etapu leczenia i rehabilitacji.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w ośrodku rehabilitacji poszpitalnej, gdzie prowadzona jest działalność psychologiczna (szpitale uzdrowiskowe) albo w zakładzie lub pracowni psychologii klinicznej uczelni medycznej lub instytutu jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnozy psychologicznej i stosowania wybranych metod terapii przy uwzględnieniu specyfiki choroby somatycznej oraz etapu leczenia i rehabilitacji. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- samodzielnego konstruowania i weryfikowania hipotez diagnostycznych,
- doboru metod i technik diagnozy psychologicznej wraz z interpretacją wyników badań diagnostycznych,
- budowania prognozy co do dalszego postępowania psychologicznego w oparciu o syntezę wyników badań medycznych i psychologicznych charakterystycznych dla danej jednostki chorobowej.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 60 godzin zajęć teoretycznych, 1 miesiąc stażu

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Metodologia badań (diagnoza psychologiczna) i metody terapii psychologicznej oraz ich zastosowanie z uwzględnieniem specyfiki choroby somatycznej oraz etapu leczenia i rehabilitacji”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w ośrodku rehabilitacji poszpitalnej, gdzie prowadzona jest działalność psychologiczna (szpitale uzdrowiskowe) bądź w zakładzie lub pracowni psychologii klinicznej uprawnionej do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz planowania i stosowania terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł V. Formy terapii psychologicznej w zależności od typu choroby somatycznej, przeważających problemów psychologicznych i etapu leczenia.

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziałach specjalistycznych, w których pracuje psycholog.

A. Kurs: „Formy terapii psychologicznej w zależności od typu choroby somatycznej, przeważających problemów psychologicznych i etapu leczenia”

Treści nauczania

- Specyficzne formy reakcji psychicznych (poznawczych, emocjonalnych, behawioralnych) w związku z diagnozą choroby somatycznej (np. zawał serca, choroba nowotworowa, AIDS) i sposoby oddziaływań psychologicznych.
- Psychologiczne problemy związane z propozycjami terapeutycznymi (leczenie technikami inwazyjnymi, leczenie zachowawcze). Problematyka bólu oraz ograniczeń wynikających z procesu terapii. Metody psychologicznego oddziaływania i wspomaganie ukierunkowane na te problemy.
- Etap leczenia (ostra faza choroby, okres leczenia zachowawczego, rehabilitacja szpitalna i poszpitalna) i charakterystyczne problemy psychologiczne związane z etapami leczenia. Dostosowanie sposobów oddziaływania psychologicznego do przeważających na danym etapie leczenia problemów (np. terapia wyjaśniająca, podtrzymująca, pomoc w lepszym rozumieniu siebie, wypracowanie sposobów radzenia sobie ze stresem, modyfikacja zachowań).

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- Doboru metod oddziaływania psychologicznego adekwatnych do problemów psychologicznych chorego związanych z etapami i sposobami leczenia choroby
- Dostosowania programu postępowania psychologicznego z chorym do programu leczenia i rehabilitacji
- Dokonywania oceny skuteczności oddziaływania psychologicznego poprzez weryfikację własnych ocen z ocenami członków zespołu terapeutycznego.

B. Staż:

Nazwa stażu: Dobór formy terapii psychologicznej w funkcji typu choroby somatycznej, oceny problemów oraz etapu leczenia.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionym oddziale specjalistycznym (w tym rehabilitacyjnym) jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące metod terapii psychologicznej w różnych chorobach somatycznych, na różnym etapie ich leczenia. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- Doboru metod oddziaływania psychologicznego adekwatnych do problemów psychologicznych chorego związanych z etapami i sposobami leczenia choroby

- Dostosowania programu postępowania psychologicznego z chorym do programu leczenia i rehabilitacji
- Dokonywania oceny skuteczności oddziaływania psychologicznego poprzez weryfikację własnych ocen z ocenami członków zespołu terapeutycznego.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 30 godzin zajęć teoretycznych, 1 miesiąc stażu

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Formy terapii psychologicznej w zależności od typu choroby somatycznej, przeważających problemów psychologicznych i etapu leczenia”, staż. Staż „Dobór formy terapii psychologicznej w funkcji typu choroby somatycznej, oceny problemów oraz etapu leczenia” odbywany jest w oddziale specjalistycznym (w tym rehabilitacyjnym) uprawnionym do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz planowania i stosowania terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł VI. Udział psychologa w rozwiązywaniu problemów związanych z profilaktyką chorób somatycznych (zagrożeń cywilizacyjnych) oraz promocją zdrowia.

A. Kurs: „Udział psychologa w rozwiązywaniu problemów związanych z profilaktyką chorób somatycznych (zagrożeń cywilizacyjnych) oraz promocją zdrowia”

Treści nauczania

- Zapoznanie z założeniami profilaktyki pierwotnej i wtórnej chorób cywilizacyjnych (choroba niedokrwienna, cukrzyca, choroby nowotworowe).
- Zapoznanie z psychologiczną problematyką stylu życia i jego konsekwencji zdrowotnych we wszystkich okresach rozwojowych człowieka.
- Poznanie psychologicznych sposobów wyjaśniania (teorie typów zachowania, teoria salutogenezy) relacji psychika-zdrowie-choroba.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- konstruowania programu badań psychologicznych celem określenia czynników stanowiących psychologiczne ryzyko choroby somatycznej oraz badań prowadzących do wyselekcjonowania grup wysokiego ryzyka choroby,
- podjęcia działań modyfikujących zachowanie (w kierunku zachowań zdrowotnych) w różnych grupach wiekowych, oraz w grupach szczególnego ryzyka (np. żyjących w dużym stresie),

- wpływania na motywację jednostek wybranych grup z populacji (chory o wysokim ryzyku choroby itp.) do podejmowania działań prozdrowotnych.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Udział psychologa w rozwiązywaniu problemów związanych z profilaktyką chorób somatycznych (zagrożeń cywilizacyjnych) oraz promocją zdrowia”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Wykaz lektur – uzupełnienie do wykazu lektur podstawowych.

1. Albisetti V. Trening Autogenny dla spokoju psychosomatycznego. Wyd. Jedność, Kielce 2006
2. Bandura A., Health promotion from the perspective of social cognitive theory, *Psychology and health*, 1998, 13, 623-649
3. Bętkowska-Korpała B., Gierowski JK (red). *Psychologia lekarska w leczeniu chorych somatycznie*. Wyd. UJ. Kraków, 2007
4. Cavalier F. *Wizualizacja*. Wyd. Rebis, Poznań 1994
5. Heszen I., Sęk H. *Psychologia zdrowia*, PWN, Warszawa, 2007.
6. Kasperczak T., Fenczyn J., (Red.): *Podręcznik odnowy psychosomatycznej*. PZWL, Warszawa, 1996.
7. Kubacka –Jasiecka D. (red.) *Zmagając się z chorobą nowotworową*, Wyd. UJ, Kraków, 1999.
8. Luban-Plozza B., Poldinger W., Kroger F., Wasilewski B.: *Zaburzenia psychosomatyczne w praktyce lekarskiej*. PZWL, W-wa, 1995.
9. Maciarz A. *Psychoemocjonalne i wychowawcze problemy dzieci przewlekle chorych*, Oficyna IMPULS, Kraków 1998.
10. Siek S.: *Autopsychoterapia*. Wyd. A.T.K., W-wa, 1985.
11. Simonton C. *Triumf życia – możesz mieć przewagę nad rakiem*. Wyd. Ravi, Łódź 2005
12. Sosnowski T., Zimmer K. (Red.): *Metody psychofizjologiczne w badaniach psychologicznych*. PWN, 1993.
13. Wiener J.M.: *Medycyna behawioralna*. Wyd. I polskie pod red.S. Sidorowicza. Urban i Partner. Wrocław, 1996.
14. Trzecińska-Green A. (red). *Psychologia – dla studentów kierunków medycznych*. wyd. Universitas, Kraków, 2006.
15. Walden-Gauszko K. (red.) *Psychoonkologia*, *Bibl. Psych. Pol*, 2000,
16. Włodarczyk D., Winecka A. *Psychologia medyczna*. PZWL, Warszawa 2006
17. Wrześniewski K., Włodarczyk D. (red.) *Choroba niedokrwienna serca – psychologiczne aspekty leczenia i zapobiegania*. GWP, Gdańsk ,2004
18. *Promocja Zdrowia* (red) Karski J., Słońska Z., Wasilewski B., Ignis, Warszawa, 1992.

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z przedstawionym zagadnieniem

III. NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA

I. Założenia organizacyjno-programowe

A) Cele kształcenia i uzyskane kompetencje zawodowe.

Celem kształcenia jest przygotowanie psychologa do samodzielnej praktycznej pracy diagnostycznej i terapeutycznej z chorymi, u których biologiczna patologia mózgu spowodowała zaburzenia w szeroko rozumianym zachowaniu.

/uwaga: termin zachowanie (ang. behaviour) lub czynności behawioralne rozumiany jest tu jako opisowy konstrukt obejmujący 3 funkcjonalne systemy: 1) poznawczy, 2) emocjonalno-motywacyjny, 3) wykonawczy./

Realizacja powyższego celu prowadzi poprzez następujące cele szczegółowe:

- a. Nabywanie aktualnej wiedzy z zakresu neuropsychologii klinicznej oraz wybranych aspektów neurologii, psychiatrii, neuroradiologii i neurobiologii, umożliwiającej praktyczne rozumienie problemów zaburzeń będących konsekwencją uszkodzenia mózgu; problemów dotyczących przede wszystkim pacjenta, ale też jego bliskich.
- b. Rozwój świadomości metodologicznej (ze szczególnym wyróżnieniem znajomości procedur pomiarowych).
- c. Rozwój umiejętności praktycznych w diagnostyce i rehabilitacji neuropsychologicznej (znajomość procedur terapeutycznych adekwatnych do określonych dysfunkcji).
- d. Nabywanie i doskonalenie umiejętności w działalności eksperckiej, orzeczniczej w prowadzeniu badań teoretycznych z zakresu neuropsychologii klinicznej, umiejętności pracy w interdyscyplinarnych zespołach klinicznych.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu specjalizacji w zakresie NEUROPSYCHOLOGIA KLINICZNA:

- samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna w zakresie neuropsychologii
- prowadzenie badań teoretycznych w dziedzinie neuropsychologii, współpraca w interdyscyplinarnych zespołach klinicznych
- wydawanie opinii potrzebnych dla celów orzecznictwa sądowego i dla innych celów

B) Czas trwania specjalistycznego bloku szczegółowego

2 lata, po zakończeniu bloku specjalistycznego podstawowego.

C) Zakres wiedzy teoretycznej

- Współczesne rozumienie zagadnień mózgowej organizacji czynności behawioralnych, czyli leżących u podstaw zachowania.
- Wieloaspektowość skutków biologicznego uszkodzenia mózgu o różnej etiologii i charakterystyce lokalizacyjnej.
- Deficyty neuropsychologiczne chorego ze strukturalną patologią mózgowia: charakterystyka obrazu klinicznego, patomechanizmy, wpływ różnic indywidualnych na obraz zaburzeń.
- Teoretyczne podstawy różnych podejść i metod diagnostycznych; reprezentatywny dla praktyki klinicznej repertuar narzędzi diagnostycznych.
- Zasady planowania i realizacji procesu diagnostycznego. Typowe błędy pomiaru.
- Teoretyczne przesłanki odbudowy funkcji po uszkodzeniu mózgu.

- Różne formy rehabilitacji: restytucyjna i kompensacyjna
- Funkcjonalne metody obrazowania mózgu – znaczenie danych uzyskiwanych na podstawie tych metod dla działalności neuropsychologa.

D) Wykaz umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętności:

- Myślenia o problemach pacjenta neurologicznego w kategoriach uwarunkowań biologicznych, psychologicznych, społecznych i kulturowych
- Planowania i realizacji postępowania diagnostycznego
- Biegłości w posługiwaniu się podstawowym zbiorem metod pozyskiwania danych klinicznych i ich interpretacji (obserwacja, wywiad, testy standaryzowane, kliniczne próby eksperymentalne)
- Formułowania wniosków z badania stosownie do odbiorcy
- Precyzyjnego i odpowiedzialnego redagowania orzeczeń i ekspertyz
- Prowadzenia długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej oraz udzielania pomocy doraźnej
- Oceny efektów pracy terapeutycznej
- Prowadzenia badań teoretycznych z zakresu neuropsychologii klinicznej.

E) Samokształcenie - obejmuje studiowanie piśmiennictwa oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych a także przygotowanie opracowań teoretycznych, pracy poglądowej lub pracy oryginalnej. Praca poglądowa zostaje przedłożona kierownikowi specjalizacji do zaliczenia na miesiąc przed zakończeniem szkolenia w bloku szczegółowym

II. Plan nauczania

L.p,	Moduł (realizowany w ramach kursu teoretycznego o tym samym tytule)	Teoria Liczba godz.	Staż kierunkowy odpowiadający danemu modułowi	
			Placówka	Czas trwania
I	Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych. Jak rozumieć ogólne biologiczne i neuropsychologiczne aspekty uszkodzenia mózgu?(kurs)	20	-----	-----
II	Konsekwencje behawioralne uszkodzenia mózgu o zróżnicowanej patologii, charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej (przegląd najczęstszych zespołów klinicznych; diagnostyka różnicowa)	50	Oddział neurologiczny	2 miesiące

Program podstawowy specjalizacji w psychologii klinicznej

III	Problemy neuropsychologiczne chorych w wieku podeszłym; w naturalnym procesie starzenia się i w najczęstszych chorobach na tym etapie życia.	20	Np. oddział psychogeriatryi,/geriatryi/neurologii epileptologii, chorób naczyniowych mózgu (do wyboru)	1 miesiąc
IV	Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii. Praca neuropsychologa wspomagająca działalność neurochirurga	20	Oddział neurochirurgii	1 miesiąc
V	Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej (ogólne zasady i narzędzia pomiaru różnych zmiennych behawioralnych), orzekanie o patologii na podstawie wyników testów standaryzowanych. Metodologia badań naukowych w neuropsychologii	25	-----	-----
VI	Doraźna pomoc i długofalowa rehabilitacja neuropsychologiczna	50	Oddział rehabilitacji neurologicznej	1 miesiąc

III. Program nauczania poszczególnych modułów

Moduł I: Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych.

A. Kurs: „Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych”

Treści nauczania

- Mózgowe mechanizmy zachowania w ujęciu neuropsychologii klinicznej: pojęcie lokalizacji wyższych czynności nerwowych, czynnościowa charakterystyka struktur mózgowia, asymetria czynnościowa półkul mózgowych.
- Mechanizmy zachowania w ujęciu neuropsychologii poznawczej: modele teoretyczne wybranych funkcji poznawczych, czynności poznawcze w powiązaniu ze strukturami mózgowia, koncepcje dotyczące przyczyn i form zaburzeń.
- Dynamika zaburzeń behawioralnych i biologiczne procesy patologiczne w uszkodzonym mózgu w zależności od etapu choroby.
- Spontaniczne procesy samonaprawcze – tzw. neuroplastyczność prowokowana uszkodzeniem.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- Wyjaśniania i przewidywania zaburzeń behawioralnych w konsekwencji uszkodzenia mózgu, przede wszystkim z perspektywy neuropsychologii klinicznej, ale też innych dziedzin, np. neuropsychologii poznawczej, neurobiologii behawioralnej;
- Rozumienia przesłanek teoretycznych dla odbudowy utraconych funkcji w wyniku organicznej, ogniskowej patologii mózgu.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin.

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Mózgowa organizacja zachowania z perspektywy neuropsychologii i nauk neurobiologicznych”.

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł II. Konsekwencje behawioralne uszkodzenia mózgu o różnej charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej.

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale neurologicznym.

A. Kurs: „Konsekwencje behawioralne uszkodzenia mózgu o różnej charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej”

Treści nauczania

- Zaburzenia spostrzegania
- Zaburzenia pamięci
- Zaburzenia językowe: afazje
- Zaburzenia tzw. wyższej organizacji czynności motorycznej: apraksja
- Zaburzenia myślenia
- Zaburzenia tzw. funkcji wykonawczych.
- Zaburzenia procesów emocjonalnych i motywacyjnych.
- Zmiany cech osobowości
- Procesy postępującej deterioracji – zespoły otępienne.
- Encefalopatie (np. niedokrwienno-niedotleniowa po zatrzymaniu krążenia, wątrobowa i inne)
- Zespoły pseudo- neurologiczne (reakcje dysocjacyjne – diagnostyka różnicowa)

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- Neuropsychologicznej oceny reprezentatywnych w praktyce klinicznej kategorii zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych po uszkodzeniu mózgu;
- Prowadzenia diagnostyki różnicowej;
- Wnioskowania diagnostycznego;

- Formułowania opinii neuropsychologicznej dla różnych celów oraz formułowania prognoz odnośnie do dalszego przebiegu choroby i jej konsekwencji dla aktywności społeczno-zawodowej chorych.

B. Staż:

Nazwa stażu: Diagnoza neuropsychologiczna różnych konsekwencji nabytej patologii mózgowia względem szeroko rozumianego zachowania.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionym oddziale neurologicznym jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnozy neuropsychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- Neuropsychologicznej oceny reprezentatywnych w praktyce klinicznej kategorii zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych po uszkodzeniu mózgu;
- Prowadzenia diagnostyki różnicowej;
- Wnioskowania diagnostycznego;
- Formułowania opinii neuropsychologicznej dla różnych celów oraz formułowania prognoz odnośnie do dalszego przebiegu choroby i jej konsekwencji dla aktywności społeczno-zawodowej chorych.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 50 godzin zajęć teoretycznych, 2 miesiące stażu.

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Konsekwencje behawioralne uszkodzenia mózgu o różnej charakterystyce lokalizacyjnej i etiologicznej”, staż. Staż: „Diagnoza neuropsychologiczna różnych konsekwencji nabytej patologii mózgowia względem szeroko rozumianego zachowania” odbywany jest w oddziale neurologicznym uprawnionym do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz stawiania diagnozy neuropsychologicznej w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczny, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł III: Problemy neuropsychologiczne osób w wieku podeszłym w naturalnym procesie starzenia się i w najczęstszych chorobach ośrodkowego układu nerwowego w tym etapie życia.

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w wybranym oddziale (np. psychogeriatric, geriatric, neurology, epileptology, chorób naczyniowych mózgu)

A. Kurs: „Problemy neuropsychologiczne osób w wieku podeszłym w naturalnym procesie starzenia się i w najczęstszych chorobach ośrodkowego układu nerwowego w tym etapie życia”.

Treści nauczania

- Neuropsychologiczna charakterystyka szeroko rozumianego funkcjonowania behawioralnego i społecznego osób w podeszłym wieku w stanie zachowanego zdrowia
- Najczęstsze choroby obejmujące ośrodkowy układ nerwowy w populacji osób w wieku podeszłym i ich skutki dla funkcjonowania behawioralnego.
- Diagnostyka neuropsychologiczna różnych form osłabienia funkcjonowania poznawczo-behawioralnego.
- Specyfika narzędzi pomiaru stosowanych w zespołach otępiennych,
- Pomoc neuropsychologiczna chorym z otępieniem i ich bliskim.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabyte umiejętności:

- Rozpoznawania różnego typu deficytów neuropsychologicznych u ludzi zdrowych w wieku podeszłym;
- Rozpoznawania łagodnych zaburzeń poznawczych oraz różnych typów otępienia;
- Rozpoznawania psychopatologii współistniejącej z zespołami otępiennymi (depresji, zaburzeń świadomości, lęku itd.)
- Udzielania pomocy psychologicznej choremu z otępieniem oraz jego bliskim.

B. Staż:

Nazwa stażu: Specyfika oceny neuropsychologicznej chorych z patologią mózgowia i w zaawansowanym wieku.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionym oddziale geriatric, psychogeriatric lub neurology jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące diagnozy neuropsychologicznej i terapii chorych w podeszłym wieku z patologią mózgowia. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabyte umiejętności:

- Rozpoznawania różnego typu deficytów neuropsychologicznych u ludzi zdrowych w wieku podeszłym;
- Rozpoznawania łagodnych zaburzeń poznawczych oraz różnych typów otępienia;

- Rozpoznawania psychopatologii współistniejącej z zespołami otępiennymi (depresji, zaburzeń świadomości, lęku itd.)
- Udzielania pomocy psychologicznej choremu z otępieniem oraz jego bliskim.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin kursu + 1 miesiąc stażu na oddziale geriatry/psychogeriatry/neurologii. (do wyboru w zależności od możliwości odbycia stażu w wymienionych oddziałach).

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Problemy neuropsychologiczne osób w wieku podeszłym w naturalnym procesie starzenia się i w najczęstszych chorobach ośrodkowego układu nerwowego w tym etapie życia”, staż. Staż: „Specyfika oceny neuropsychologicznej chorych z patologią mózgowia i w zaawansowanym wieku” odbywany jest w oddziale neurologicznym lub geriatry/psychogeriatry uprawnionym do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz stawiania diagnozy neuropsychologicznej i terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł IV: Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii. Praca neuropsychologa wspomagającego działalność neurochirurga.

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale neurochirurgii

A. Kurs: „Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii. Praca neuropsychologa wspomagającego działalność neurochirurga”.

Treści nauczania

- Specyfika zaburzeń funkcjonowania behawioralnego chorych w oddziale neurochirurgii; pacjentów z guzami mózgu, wodogłowiem, padaczką, urazami czaszkowo-mózgowymi, anomaliami naczyniowymi mózgu, itp.
- Przygotowanie psychologiczne chorego do operacji i terapia interwencyjna w okresie pooperacyjnym.
- Prognozowanie przemijających i trwałych deficytów neuropsychologicznych w konsekwencji zabiegu neurochirurgicznego.
- Badanie lateralizacji półkulowej dla wybranych czynności poznawczych.
- Specyficzne działania neuropsychologa – np. udział w badaniach z wykorzystaniem elektrostymulacji korowej śród i międzyoperacyjnej i metody Wady.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- Diagnostowania neuropsychologicznego chorych z wybranymi chorobami OUN, z wyboru leczonymi chirurgicznie;
- Udzielania pomocy psychologicznej pacjentom i ich bliskim w sytuacji stresu przedoperacyjnego oraz prowadzenia terapii nastawionej na łagodzenie behawioralnych skutków zabiegu;
- Projektowania wstępnego programu długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej;
- Wykonywaniu szeregu specyficznych zadań wspomagających działalność neurochirurga.

B. Staż:

Nazwa stażu: Specyfika zadań neuropsychologa we współpracy z neurochirurgiem oraz specyfika neurodynamicznych pooperacyjnych dysfunkcji behawioralnych .

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionym oddziale neurochirurgii jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące specyficznych problemów neuropsychologicznych chorych w oddziale neurochirurgii. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- Diagnostowania neuropsychologicznego chorych z wybranymi chorobami OUN, z wyboru leczonymi chirurgicznie;
- Udzielania pomocy psychologicznej pacjentom i ich bliskim w sytuacji stresu przedoperacyjnego oraz prowadzenia terapii nastawionej na łagodzenie behawioralnych skutków zabiegu;
- Projektowania wstępnego programu długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej;
- Wykonywaniu szeregu specyficznych zadań wspomagających działalność neurochirurga.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 20 godzin zajęć teoretycznych, 1 miesiąc stażu

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Specyficzne problemy neuropsychologiczne chorych w oddziale neurochirurgii. Praca neuropsychologa wspomagającego działalność neurochirurga”, staż. Staż: „Specyfika zadań neuropsychologa we współpracy z neurochirurgiem oraz specyfika neurodynamicznych pooperacyjnych dysfunkcji behawioralnych” odbywany jest w oddziale neurochirurgii uprawnionym do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz stawiania diagnozy neuropsychologicznej i terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł V. Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej (ogólne zasady oraz narzędzia pomiaru różnych zmiennych behawioralnych)

A. Kurs: „Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej (ogólne zasady oraz narzędzia pomiaru różnych zmiennych behawioralnych)”

Treści nauczania

- Precyzowanie problemu diagnostycznego.
- Projektowanie procesu diagnostycznego w zależności od celu badania.
- Źródła danych o chorym i ich interpretacja: wywiad, obserwacja, próby kliniczne oraz testy standaryzowane.
- Wybrane i rekomendowane narzędzia pomiaru we współczesnej diagnostyce neuropsychologicznej.
- Najczęstsze błędy w rozumowaniu diagnostycznym.
- Czynniki utrudniające rzetelny pomiar zdolności poznawczych (zaburzenia świadomości, uwagi, męczliwość patologiczna, zaburzenia biologicznego czynnika motywacyjnego, zaburzenia nastroju itd.)

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- Programowania procesu diagnostyki neuropsychologicznej w różnych domenach zachowania się człowieka po uszkodzeniu mózgu.
- Formułowania końcowej opinii diagnostycznej stosownie do celu przeprowadzania badania i adresata opinii.
- Praktycznej znajomości podstawowych metod i narzędzi pomiaru zmiennych behawioralnych stosowanych w neuropsychologii klinicznej.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 25 godzin

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Praktyczne aspekty diagnostyki neuropsychologicznej (ogólne zasady oraz narzędzia pomiaru różnych zmiennych behawioralnych)”

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł VI: Doraźna pomoc i długofalowa rehabilitacja neuropsychologiczna.

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułu i staż kierunkowy w oddziale rehabilitacji neurologicznej

A. Kurs: „Doraźna pomoc i długofalowa rehabilitacja neuropsychologiczna”.

Treści nauczania

- Plastyczność mózgu jako jedna z przesłanek teoretycznych rehabilitacji neuropsychologicznej.
- Zasady programowania terapii neuropsychologicznej w różnych etapach zdrowienia po uszkodzeniu mózgu (rehabilitacja restytucyjna i kompensacyjna)
- Metody postępowania terapeutycznego w typowych tzw. ogniskowych zespołach behawioralnych po uszkodzeniu mózgu
- Monitorowanie efektywności i skuteczności programu rehabilitacji.
- Psychoterapia chorego z uszkodzeniem mózgu.
- Praca neuropsychologa z rodziną chorego
- Rehabilitacja psychospołeczna.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia neuropsycholog nabędzie umiejętność:

- Wykorzystywania w praktyce klinicznej wiedzy o plastyczności mózgu i etapach zdrowienia w różnych formach patologii
- Praktycznego prowadzenia różnych form terapii i rehabilitacji neuropsychologicznej nastawionej na odbudowę lub kompensację zaburzeń poznawczych
- Prowadzenia podstawowych form psychoterapii i psychoedukacji skierowanych do chorych i ich bliskich
- Tworzenia i realizacji programów rehabilitacji psychospołecznej.

B. Staż:

Nazwa stażu: Różnicowanie zasad i celów cząstkowych rehabilitacji nastawionej na odbudowę zaburzonej funkcji oraz rehabilitacji ukierunkowanej na kompensację funkcjonalną deficytów.

Psycholog specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych wykonywanych w uprawnionym oddziale rehabilitacji neurologicznej jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące pomocy doraźnej oraz długofalowej rehabilitacji neuropsychologicznej. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku, będące jednym z warunków zaliczenia.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia neuropsycholog nabędzie umiejętność:

- Wykorzystywania w praktyce klinicznej wiedzy o plastyczności mózgu i etapach zdrowienia w różnych formach patologii
- Praktycznego prowadzenia różnych form terapii i rehabilitacji neuropsychologicznej nastawionej na odbudowę lub kompensację zaburzeń poznawczych
- Prowadzenia podstawowych form psychoterapii i psychoedukacji skierowanych do chorych i ich bliskich

- Tworzenia i realizacji programów rehabilitacji psychospołecznej.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 50 godzin zajęć teoretycznych, 1 miesiąc stażu

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Doraźna pomoc i długofalowa rehabilitacja neuropsychologiczna”, staż. Staż: „Różnicowanie zasad i celów cząstkowych rehabilitacji nastawionej na odbudowę zaburzonej funkcji oraz rehabilitacji ukierunkowanej na kompensację funkcjonalną deficytów” odbywany jest w oddziale rehabilitacji neurologicznej uprawnionym do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Wykaz lektur obowiązkowych:

1. Heilman, K.M., Valenstein, E. (red). Clinical Neuropsychology. New York: Oxford University Press, 2003.
2. Jodzio, K. Neuropsychologia intencjonalnego działania. Koncepcje funkcji wykonawczych. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2008.
3. Lezak, M., Howieson, D., Loring, W. (red.). Neuropsychological Assessment. IV Wyd. Oxford: Oxford University Press, 2004.
4. Walsh, K., Darby, D. Neuropsychologia Kliniczna Walsha. Gdańsk: GWP, 2008
5. Cummings, J., Mega, M. Neuropsychiatria. Wrocław: Urban & Partner, 2005
6. Szczudlik, A., Liberski, P., Barcikowska, M. (red.) Otepienie. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2004.
7. Prigatano, G.P. Rehabilitacja neuropsychologiczna. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009.
8. Lindsay, K., Bone, I. Neurologia i Neurochirurgia. Wrocław: Elsevier Urban & Partners, 2006.
9. Felten, D., Józefowicz, R., Netter, F. Atlas Neuroanatomii i Neurofizjologii Nettera. Wrocław: Elsevier Urban & Partners, 2007.

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z omawianym zagadnieniem.

IV. PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY

I. Założenia organizacyjno-programowe

A) Cele kształcenia i uzyskane kompetencje zawodowe.

Celem kształcenia jest przygotowanie psychologa do samodzielnej pracy diagnostyczno-terapeutycznej z dziećmi i młodzieżą leczonymi z powodu zaburzeń psychicznych i innych chorób wieku rozwojowego. Psycholog kliniczny powinien umieć przeprowadzić badania diagnostyczne i sformułować opinie potrzebne dla celów terapeutycznych czy orzeczniczych. Celem kształcenia jest także nabycie umiejętności posługiwania się metodami terapeutycznymi właściwymi dla leczenia określonych zaburzeń, prowadzenia programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń wieku rozwojowego.

Uzyskane kompetencje zawodowe po ukończeniu specjalizacji w zakresie PSYCHOLOGIA KLINICZNA DZIECI I MŁODZIEŻY:

- Samodzielna praca diagnostyczno-terapeutyczna z dziećmi i młodzieżą
- Praca badawcza w dziedzinie psychologii dzieci i młodzieży
- Wydawanie opinii i orzeczeń potrzebnych dla celów orzecznictwa sądowego i dla innych celów
- Prowadzenie programów promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń wieku rozwojowego

B) Czas trwania specjalistycznego bloku szczegółowego

2 lata kształcenia specjalistycznego po zakończeniu bloku podstawowego.

C) Zakres wiedzy teoretycznej będącej przedmiotem specjalizacji

- Zapoznanie się z czynnikami ryzyka zaburzeń rozwoju w okresie dzieciństwa i dorastania.
- Analiza form zaburzeń i ich zróżnicowania ze względu na wiek i/lub płeć, dynamikę zmian i patomechanizmy.
- Zapoznanie się z zasadami i metodami diagnozy psychologicznej.
- Zapoznanie się z podstawowymi formami pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży.
- Zapoznanie się z metodami promocji zdrowia i profilaktyki.

D) Wykaz umiejętności będących przedmiotem specjalizacji

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji wyników psychologicznego postępowania diagnostycznego,
- współpracy z innymi uczestnikami procesu diagnostycznego,
- stosowania metod pomocy psychologicznej (poradnictwo psychologiczne, interwencja kryzysowa, wsparcie emocjonalne, psychoedukacja),
- zaplanowania, przeprowadzenia i interpretacji postępowania orzeczniczego zróżnicowanego ze względu na rodzaj i cele orzeczenia,
- organizowania programów promocji zdrowia i programów profilaktycznych.

E) Samokształcenie - obejmuje studiowanie piśmiennictwa oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych a także przygotowanie opracowań teoretycznych, pracy pogładowej lub pracy oryginalnej. Praca pogładowa zostaje przedłożona kierownikowi specjalizacji do zaliczenia na miesiąc przed zakończeniem szkolenia w bloku szczegółowym

II. Plan nauczania

L.p.,	Moduł	Teoria Liczba godz.	Staż kierunkowy odpowiadający danemu modułowi	
	(realizowany w ramach kursu teoretycznego o tym samym tytule)		Placówka	Czas trwania
I	Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży	30	Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży	2 miesiące
			Oddział psychiatrii dziecięcej / dla młodzieży	2 miesiące
II	Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania	30	Oddział pediatryczny	2 miesiące
III	Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju	30	-----	-----
IV	Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży i ich rodzin	75	-----	-----
V	Kompetencje psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą	15	-----	-----

I. Program nauczania poszczególnych modułów

Moduł I. Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytułowy i dwa staże kierunkowe odbywane w Poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży(1) oraz w oddziale psychiatrii dziecięcej/dla młodzieży(2)

A. Kurs: „Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży”.

Treści nauczania

- Całościowe zaburzenia rozwojowe: autyzm, zespół Retta, zespół Aspergera.
- Zaburzenia lękowe, depresyjne, obsesyjno-kompulsywne, konwersyjne.
- Zaburzenia funkcjonowania społecznego: mutyzm, zaburzenia więzi, zaburzenia selektywnego przywiązania.
- Zaburzenia odżywiania.
- Zaburzenia hiperkinetyczne.
- Zaburzenia zachowania: zaburzenia opozycyjno-buntownicze, zachowania wyładowcze, samouszkodzenia.
- Zaburzenia psychotyczne,
- Zaburzenia psychiczne w chorobach somatycznych.
- Uzależnienie od alkoholu i substancji psychoaktywnych
- Zaburzenia w okresie adolescencji.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętności:

- formułowania wstępnych hipotez diagnostycznych oraz weryfikacji tych hipotez
- formułowania wstępnych programów terapeutycznych

B. Staże:

(1) Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży – odbywany w Poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży. Specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w Poradni jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń leczonych w placówce. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące jednym z warunków zaliczenia stażu.

(2) Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży – odbywany w oddziale psychiatrii dziecięcej/ dla młodzieży. Specjalizujący się odbywa staż w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń leczonych w placówce. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące jednym z warunków zaliczenia stażu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia podczas staży psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętności:

- samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych

- samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej uwzględniających specyfikę faz rozwojowych
- samodzielnej interpretacji badań
- samodzielnego przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom
- samodzielnego określania rodzaju pomocy psychologicznej stosownie do rodzaju zaburzeń i stanu pacjenta i jego rodziny
- samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej dla pacjenta w warunkach poradni lub szpitala.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 30 godzin zajęć teoretycznych, po 2 miesiące stażu w poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży oraz w oddziałach psychiatrycznych dla dzieci/młodzieży

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Zaburzenia psychiczne i zachowania u dzieci i młodzieży”, 2 staże. Staże jednoimienne z tytułem modułu odbywane są w poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży(1) i oddziale psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży(2) uprawnionych do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł II. Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania

Tematyka modułu realizowana jest poprzez kurs teoretyczny o tym samym, co moduł tytuł i staż kierunkowy odbywany w oddziale pediatrycznym.

A. Kurs: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorostania”

Treści nauczania

Analiza form zaburzenia i ich różnicowania ze względu na wiek i/lub płeć, dynamiki zmian i patomechanizmu, czynników zwiększających ryzyko poważnych zaburzeń funkcjonowania i dalszego rozwoju w późniejszych okresach dzieciństwa, dorostania i dorosłości:

- Dzieci urodzone z małą wagą urodzeniową i przedwcześnie (o niskiej dojrzałości).
- Dzieci z aberracjami chromosomalnymi.
- Dzieci z uszkodzeniami centralnego układu nerwowego.
- Dzieci z niesprawnością fizyczną.

- Dzieci przewlekle chore somatycznie (choroby układu krążenia, oddechowego, pokarmowego).
- Dzieci narażone na choroby zakaźne, alergiczne, choroby skóry.
- Dzieci z chorobą nowotworową.
- Dzieci i młodzież wobec transplantacji.
- Dzieci w rodzinach z chorobą psychiczną.
- Dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.
- Dzieci - ofiary i/lub świadkowie wypadków, katastrof i klęsk żywiołowych.
- Dzieci ze środowisk kulturowo zaniedbanych i niewydolnych wychowawczo.
- Dzieci krzywdzone i wykorzystywane.
- Dzieci i młodzież a problem uzależnień.
- Dzieci z upośledzeniem umysłowym.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- rozpoznawania czynników ryzyka zaburzeń, wynikających z poważnych biologicznych, psychologicznych i społecznych uwarunkowań,
- formułowania programów profilaktycznych i terapeutycznych dla osób z grup ryzyka kierowanych do nich bezpośrednio lub do osób znaczących w środowisku ich rozwoju.

B. Staż

Nazwa stażu: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania ze szczególnym uwzględnieniem zaburzeń psychosomatycznych”. Psycholog specjalizujący się odbywa staż w oddziale pediatrycznym w pełnym dziennym wymiarze godzin pracy. W czasie stażu uczestniczy w podstawowych czynnościach diagnostycznych i terapeutycznych wykonywanych w oddziale jako członek zespołu. Psycholog przyswaja wiedzę oraz nabywa umiejętności praktyczne dotyczące zaburzeń leczonych w placówce. W trakcie stażu przygotowuje studium przypadku będące jednym z warunków zaliczenia stażu.

Zakres wymaganych umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia podczas stażu psycholog zobowiązany jest nabyć umiejętności:

- samodzielnego stawiania i sprawdzania hipotez diagnostycznych
- samodzielnego doboru i stosowania metod i technik diagnozy psychologicznej uwzględniających specyfikę faz rozwojowych
- samodzielnej interpretacji badań
- samodzielnego przekazywania wyników procesu diagnostycznego różnym adresatom
- samodzielnego określania rodzaju pomocy psychologicznej stosownie do rodzaju zaburzeń i stanu pacjenta i jego rodziny
- samodzielnego stosowania wybranych form pomocy psychologicznej dla pacjenta w warunkach szpitalnych.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 30 godzin zajęć teoretycznych, 2 miesiące stażu w Oddziale Pediatrycznym

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Grupy szczególnego ryzyka zaburzeń w okresie dzieciństwa i dorastania”, staż. Staż jednoimienny z tytułem modułu odbywany jest w oddziale pediatrycznym uprawnionym do prowadzenia stażu.

Sposób zaliczenia:

część teoretyczna – zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

staż – psycholog zalicza staż u kierownika stażu. Na zakończenie stażu psycholog przedstawia kierownikowi stażu opis przypadku.

Kierownik stażu zaświadcza w karcie specjalizacyjnej, że psycholog nabył w trakcie stażu umiejętność samodzielnego badania pacjentów i interpretacji badań oraz terapii w zakresie przewidzianym w programie stażu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł III Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju

A. Kurs: „Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju

Treści nauczania

Metody i narzędzia psychologicznej diagnozy zaburzeń:

- zachowania w kontekście podstawowych w danym wieku form aktywności,
- emocji i sfery motywacji w kontekście potrzeb rozwojowych,
- poziomu rozwoju umysłowego,
- rozwoju mowy i języka w kontekście społeczno-kulturowym,
- zachowania i emocji wieku rozwojowego,
- funkcjonowania systemu rodzinnego

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- formułowania wstępnych hipotez diagnostycznych i doboru odpowiednich metod diagnozy psychologicznej,
- przeprowadzenia badania diagnostycznego i zastosowania odpowiednich narzędzi diagnozy psychologicznej,
- interpretacji uzyskanych wyników badaniach diagnostycznego,
- sformułowania opinii i zaleceń dostosowanych do potrzeb odbiorcy opinii,
- poznania zasad i obszarów współpracy z innymi specjalistami

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 30 godzin

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Specjalistyczna diagnoza psychologiczna dzieci i młodzieży o zaburzonym rozwoju”

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł IV. Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży i ich rodzin

A. Kurs: „Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży i ich rodzin”

Treści nauczania

- Działalność profilaktyczna, terapeutyczna, edukacyjna, interwencja w sytuacjach kryzysowych: formy pomocy, adresaci pomocy, osoby udzielające pomocy.
- Analiza I: formy pomocy adresowane do jednostki a formy pomocy adresowane do otoczenia, w którym żyje - problem efektywności krótko- i długoterminowej, problem wzajemnych związków obu form pomocy.
- Analiza II: formy pomocy indywidualnej w kolejnych okresach dzieciństwa i dorastania - wskaźniki i wyznaczniki ich efektywności.
- Analiza III: formy pomocy adresowanej do opiekunów dzieci i młodzieży w kolejnych okresach dzieciństwa i dorastania - wskaźniki i wyznaczniki ich efektywności.
- Rola osób znaczących z otoczenia dziecka w procesie budowania, realizacji i ewaluacji programów pomagania (profilaktycznych, terapeutycznych, edukacyjnych, interwencyjnych).
- Terapia rodzin

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabędzie umiejętność:

- sformułowania zaleceń terapeutycznych dostosowanych do rodzaju zaburzeń, właściwości dziecka i jego środowiska,
- prowadzenia indywidualnych i grupowych oddziaływań terapeutycznych wobec dziecka,
- prowadzenia oddziaływań terapeutycznych wobec członków rodziny dziecka,
- prowadzenia konsultacji dla osób z rodzinnego i szkolnego otoczenia dziecka,
- opracowywania i wprowadzania programów edukacyjnych i profilaktycznych,
- promowania wiedzy o rozwoju dziecka i jego zagrożeniach

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 75 godzin.

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Podstawowe formy pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży i ich rodzin”

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Moduł V Kompetencje psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą

A. Kurs: „Kompetencje psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą

Treści nauczania

- Wiedza z różnych dziedzin psychologii i umiejętność posługiwania się wiedzą, czyli gotowość do tzw. refleksyjnej praktyki jako warunek rzetelnej, trafnej i etycznej diagnozy oraz efektywnej pomocy.
- Znajomość kodeksów prawnych i etycznych w kwestiach dotyczących dzieci i młodzieży.
- Gotowość i umiejętność współpracy z innymi specjalistami, także w zespole
- Formy rozwijania i kształtowania kompetencji osobistych.
- Formy rozwijania i kształtowania kompetencji zawodowych - diagnostycznych i związanych z udzielaniem pomocy.
- Popularyzacja wiedzy psychologicznej - problem odpowiedzialności psychologa występującego w mediach.

Zakres wymaganej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

W wyniku kształcenia psycholog nabeździe umiejętność:

- wykonywania zawodu psychologa zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi i etycznymi,
- współpracy z innymi specjalistami,
- planowania i realizowania własnego rozwoju zawodowego.

C. Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji programu modułu

Czas realizacji: 15 godzin.

Formy zajęć: wykłady i seminaria w ramach kursu: „Kompetencje psychologów pracujących z dziećmi i młodzieżą”

Sposób zaliczenia: zaliczenie na zakończenie kursu przeprowadzone przez kierownika kursu - sprawdzian pisemny. Kierownik kursu zaświadcza, że psycholog wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

Wykaz niezbędnych pomocy dydaktycznych: tablica, folie, pisaki rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer.

Wykaz lektur obowiązkowych:

1. Bradshaw J., Zrozumieć rodzinę, IPZiT, Warszawa, 1994.
2. Brzezińska A., Lutomski G., Smykowski B. (red.), Dziecko wśród rówieśników i dorosłych, Zys i S-ka, Poznań, 1995.
3. Erikson E., Dzieciństwo i społeczeństwo, Rebis, Poznań, 1997.
4. Kościelska M., Oblicza upośledzenia, PWN, Warszawa, 1995.
5. Przetacznik-Gierowska M., Tyszkowa M., Psychologia rozwoju człowieka, PWN, Warszawa, 1996.
6. Namysłowska I., Terapia rodzin
7. Namysłowska I. (red.), Psychiatria Dzieci i Młodzieży, PWN, 2007

UWAGA: Każdy z prowadzących zajęcia zobowiązany jest przedstawiać dodatkowe aktualne lektury związane z omawianym zagadnieniem

STANDARDY KSZTAŁCENIA W SPECJALIZACJI PSYCHOLOGIA KLINICZNA

1. Kadra i baza dydaktyczna do zajęć i staży kierunkowych.

Kształcenie specjalizacyjne powinno odbywać się na poziomie akademickim i może być prowadzona przez instytucję, która spełnia następujące warunki:

- posiada odpowiednie sale wykładowe stosownie wyposażone w konieczne do przeprowadzania zajęć pomoce dydaktyczne,
- prowadzi działalność leczniczą umożliwiającą odbywanie staży specjalistycznych przewidzianych w programie specjalizacji lub ma zawarte umowy z innymi placówkami opieki zdrowotnej umożliwiające prowadzenie takich staży,
- zatrudnia co najmniej dwóch specjalistów psychologów klinicznych, którzy mogą pełnić rolę kierownika specjalizacji,
- zatrudnia odpowiednio wykwalifikowane osoby (psychologów, lekarzy, innych specjalistów), które będą realizować zajęcia dydaktyczne przewidziane w programie specjalizacji lub ma zawarte odpowiednie umowy z innymi instytucjami na realizację takich zadań,

Wykaz niezbędnych (we wszystkich modułach specjalizacji) środków dydaktycznych: tablica, folie, pisaki, rzutnik pisma, rzutnik przeźroczy, rzutnik multimedialny, komputer, dostęp do Internetu.

2. Sposób realizacji programu specjalizacji, w tym ewaluacji uzyskanych w czasie specjalizacji umiejętności.

Poszczególne etapy realizacji programu specjalizacji w dziedzinie psychologia kliniczna związane są z kolejnymi modułami nauczania w tym z kursami i stażami kierunkowymi.

W specjalistycznym bloku podstawowym przewiduje się 10 modułów tematycznych (270 godz.) i 7 staży kierunkowych (8 miesięcy), natomiast w specjalistycznym bloku szczegółowym – w każdej z czterech specjalności szczegółowych odpowiednio:

I.- Psychologia kliniczna zaburzeń psychicznych- 9 modułów (200 godz.) i 6 staży (7 miesięcy);

II. – Psychologia kliniczna zaburzeń somatycznych – 6 modułów (180 godz.) i 5 staży (5 miesięcy);

III.– Neuropsychologia kliniczna – 6 modułów (185 godz.) i 4 staże (5 miesięcy);

IV – Psychologia kliniczna dzieci i młodzieży – 5 modułów (180 godz.) i 3 staże kierunkowe (6 miesięcy).

Metody oceny wiedzy teoretycznej i nabytych umiejętności praktycznych:

- kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem danego kursu zaliczające treści teoretyczne modułu u kierownika kursu - sprawdzian pisemny
- kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej i sprawdzian umiejętności praktycznych objętych programem stażu kierunkowego u kierownika stażu - opis przypadku
- ocena złożonych opracowań teoretycznych, pracy poglądowej, lub pracy oryginalnej u kierownika specjalizacji.

Samokształcenie - obejmuje studiowanie piśmiennictwa oraz nabywanie doświadczenia w wyniku realizacji zadań praktycznych a także przygotowanie opracowań teoretycznych, pracy poglądowej lub pracy oryginalnej. Praca poglądowa zostaje przedłożona kierownikowi specjalizacji do zaliczenia na miesiąc przed zakończeniem szkolenia w bloku szczegółowym.

Znajomość języków obcych:

Po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego osoba specjalizująca się ma obowiązek wykazania się znajomością jednego z następujących języków obcych: angielskiego,

francuskiego, niemieckiego, hiszpańskiego, lub rosyjskiego i złożenia egzaminu w uczelni medycznej, sprawdzającego rozumienie tekstu pisanego, w szczególności literatury fachowej, porozumiewanie się z pacjentami i przedstawicielami innych zawodów medycznych. Wynik egzaminu z języka obcego jest dołączony do wszystkich dokumentów składanych przed przystąpieniem do egzaminu kończącego specjalizację.

Egzamin końcowy:

Egzamin kończący specjalizację: Państwowy Egzamin Specjalizacyjny (PESoz) to egzamin dwuczęściowy, składający się z egzaminu praktycznego i egzaminu teoretycznego. Jako pierwszy przeprowadza się egzamin praktyczny, którego pozytywny wynik dopuszcza do egzaminu teoretycznego. Egzamin teoretyczny może być w formie ustnej i testowej. W formie testowej, gdy do PESoz w danej dziedzinie zostanie dopuszczonych, co najmniej 50 osób i w formie egzaminu ustnego, gdy kandydatów w danej sesji jest mniej. Egzamin teoretyczny jest przeprowadzany zgodnie z ramowym programem specjalizacji. W każdej podspecjalności (zaburzenia psychiczne człowieka dorosłego, psychosomatyka, psychoneurologia, zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży) pytania egzaminacyjne odnoszą się w sposób bezpośredni do treści programowych danej specjalności. Zadania egzaminacyjne dla PESoz opracowuje i ustala CEM w porozumieniu z konsultantem krajowym w dziedzinie psychologii klinicznej odrębnie na każdą sesję egzaminacyjną.

3. Wewnętrzny system oceny jakości kształcenia.

Dla właściwego przebiegu procesu kształcenia poszczególne jednostki kształcące dokonują analizy i oceny zdobywanych umiejętności i wiadomości na podstawie informacji zbieranych od specjalizujących się i od kadry np. z wykorzystaniem ankiety. W porozumieniu z CMKP, które koordynuje i nadzoruje proces kształcenia jednostki kształcące mogą dokonywać ewentualnych korekt w przebiegu zajęć i sposobie ich prowadzenia.